KSIĘGARNIA CZYTAJ
Łódź, ...
Telefon № 10-...

№ 34 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

צוואנציגסטער יאהרגאנג. || 9 lutego 1927 r. || מיטוואך, ז' אדר א' תרפ"ז || רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47

עקספאזע פון מיניסטער קוויאטקאווסקי אין סיים.

דעפ. ווישליצקי'ס רעדע וועגען דער לאגע פון האנדעל.

ווארשא, 8 פעברואר (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעל-קארעספאנדענט) די היינטיגע זיצונג פון סיים האט זיך אנגע-הויבן 11 פארמיטאג. עס איז פארגעקו-מען די ווייטערדיגע דעבאטע איבער'ן בודזשעט פון האנדעלס-מיניסטעריום.

דער ערשטער רעדנער איז געווען

דעפ. ווישליצקי.

וועלכער האט אין א לענגערער און זאכ-ליכער רעדע אנאליזירט די ווירטשאפט-ליכע סטרוקטור פון פוילען. ער איז גע-קומען צום אויספיר, אז פוילען קאן מען נישט אנריפן, ווי אזוי ווילען האבען בלויז אן'אגרארער-מלוכה, נאר זי מוז זיך אויך שטיצן אויף דער אינדוסטריע. דער עקספארט און אימפארט מאמענט איז געפעהר-ליך. מען דארף זעלבן

אינערליכע מערק

אין דער צאל-פאליטיק, מ'דארף געמען אין אכט דעם אימפארט פון די סחורות, וועלכע פעהלען אין לאנד. דער צאל-טאריף דארף נידריגער ווערן און דארף נישט אין זיין האבען בלויז די אינטערע-סען פון די גרויסע פאבריקאנטען.

דער רעדנער שטעלט זיך אויספיהרליך אב אויפ'ן האנדעל און אויף די באשטרע-בונגען פון די סוחרים ער פאדערט צו פערקלענערן דעם הכנסה-שטייער פון די קליינהענדלער, צו נאציאנאליזירן די פאס-פארטען-פראגע און נישט צו מאכען קיין אונטערשייד פון רעליגיע און נאציאנא-ליטעט ביים פערטיילען דעם קאנטינגענט פון אימפארט.

רעדענדיג וועגען פוילישען עקספארט ברענגט דער רעדנער אייניגע גאנץ אינטע-רעסאנטע ציפערן וועגען אייער-עקספ-פארט. אין 22. יאהר האט דער עקספארט געטראגען 3 מיליאן זל. אין 23 — 10 מיליאן און אין פערגאנגענעם יאהר — גאנצע 109 מיליאן. דער גרויסער אונ-טערשיד פון פריהער און איצט לאזט זיך נאר ערקלערן דערמיט, וואס איצט פער-נעמען זיך מיט'ן עקספארט סוחרים — פאכלייט און נישט, ווי עס איז געווען פריהער — אלמנות פון געפאלענע.

אין פוילען — זאגט דער רעדנער — זיינען אייער געווען א פאליטישער ארטי-קעל.

צום סוף ווייזט דער רעדנער אן אויף דער ווילטיגער ראל פון האנדעל ביים ווירטשאפטליכען אויפבוי פון דער מלוכה און פארגעס

קרעדיטען פאר סוחרים.

מיט א שא-פע קריטיק נעמען דער מע-מונקעם פון האנדעלס-מיניסטעריום און ארויסגעטרעטען דעפ. זאריצקא (פפ"ס)

דער רעדנער האט אנגעוויזען, אז די רעגירונג האט בעשלאסען ארויפצולעגען א צאל אויף ארויסגעפיהרטער תבואה ערשט דעמאלט, ווען דער גאנצער זאפאס תבואה איז שוין געווען ארויסגעפיהרט פון אויסלאנד. דאס האט געברענגט צו א יקרות אויף לעבענס-מיטעל. אלס צווי-טען פון אונצופריעדענהייט צום האנדעלס-מיניס-טער, לעגט דער רעדנער פאר צו שטרייכען 100 זל. פון בודזשעט פון האנדעלס-מיניסטעריום.

דעם דראהענדען קאפיטאל מיר האבען אפ-געשלאסען א גאנצע רייהע האנדעלס-אפ-מאכען, אונזער עקספארט האט זיך פיל-פאך פערגרעסערט, מען זעהט איצט אונ-זערע סחורות אויף אלע אויסלענדישע מערק. וואס שייך דעם אימפארט, האט מען גענומען בעשענקען דעם אריינפיהר אין דער ערשטער צייט פון צאל-קריג מיט דייטשלאנד. דער אריינפיהר האט זיך אבער פערשמארקט פון אנדערע לענ-דער. מיר זעהען אבער נישט קיין צוהענ-גער פון צאל-קריג. מיר ווילען א האנדעלס אפמאך מיט דייטשלאנד. מיר ווילען נא-נישט, אז דייטשלאנד זאל האבען גרע-סערע פריווילעגיעס פון אונז. מיר זענען גרייט צו שליסען מיט דייטשלאנד א האנדעלס-אפמאך. מיר ווילען אבער

נישט קאפיטולירען.

איבער-געהענדיג צום האנדעלס-בילאנס — זאגט דער מיניסטער, אז צוליב דעם, וואס אונזער צאהלונגס-בילאנס איז נישט קיין געהויבענער, מוזען מיר זארגען, אז דער האנדעלס-בילאנס זאל זיין אן'אק-טיווער, די אקטיוויטעט דארף אבער נישט בעשטעהן אין אימפארט נאר אין דער קוואליטעט און בילינקייט פון די סחורות וואס מיר שיקען אויף עקספארט. דער איינ-ליבער מארק און פוילען קאן אויך נאר פערבעסערט ווערען. דאס איז די אויפגאבע פון סוחר. צום סוף פון דער רעדע, דער-מאנט דער מיניסטער די ווילנ-מונקייט פון א

האנדעלס-פלאט.

וועלכען מען האט אנגעהויבען צו בויען אין פארינען יאהר.

מיט דער רעדע פון האנדעלס-מיניס-טער זיינען געשלאסען געווארען די דעבאטען איבער'ן בודזשעט פון האנדעלס-מיניסטעריום.

עקספאזע פון האנדעלס-מיניסטער קוויאטקאווסקי.

דער האנדעלס - מיניסטער קוויאט-קאווסקי האט דערנאך געהאלטען א לענ-גערע רעדע וועגען דער ווירטשאפטליכער לאגע פון לאנד.

דער מיניסטער זאגט, אז אין פוי-לען דארף מען נאך זעהר פיל ארבייטען אויף צו פערבעסערן די קאמוניקאציע, טעלעפאנען און די עלעקטריפיקאציע פון לאנד. פוילען איז אין די היינטיגע שטארק צובעשטאנען. מען דארף דערי-בער אנהויבען ארבייטען פון די גרונ-דען. דאס האנדעלס - מיניסטעריום ארבייט אויך זעהר פיל איבער פערשידע-נע געזעצען, וואס זאלען אויסגעגעבען ווערען מיט'ן צוועק צו פערבעסערן די לאגע. אזוי למשל, ווערט איצט געארבייט איבער'ן האנדעלס-געזעץ און איבער דעם געזעץ וועגען די האנדעלס-אבמאכען און איבער א גאנצע רייהע אנדערע געזעצע.

איבערגעהענדיג צו דער ווירטשאפט-ליכער סיטואציע, זאגט דער מיניסטער אז, אויף דער אויפלעבונג, וואס איז אריינגע-קומען אין יאהר 1926. עס דארפען אבער נאך בעזייטיגט ווערען זעהר פיל שווע-ריגקייטען, וואס ליגען אבער, לייידער אויף יענער זייט גרעניץ פון אונזערע מעגליכקייטען.

אז עס איז פארגעקומען א בעסערונג אין דער סיטואציע קאן דיענען דער פאקט וואס די פראדוקציע פון רוי-שטאפען האט זיך פערגרעסערט. די פרייזען הא-בען זיך אנגעהויבען צו סטאביליזירן. די פערגרעסערונג פון דער ארבייטסלאזיג-קייט איז א מתנה פון גאנץ אייראפא. אז הייס פריהלינג וועט מען דערווייל בעק-נעמען די ענערגישע ארבייטען און דאס וועט מיטהעלפען צו פערקלענערן די אר-בייטסלאזיגקייט. נישט קוקענדיג אויף דער פערבעסערונג פון דער סיטואציע זיינען מיר אבער נאך נישט ארויס פון'ם קריזיס. מיר דארפען האבען לאנג-יעהרי-גע קרעדיטען, דאס איז אבער נישט אבהענגיג פון אונז אליין.

אלץ איז אפהענגיג פון קרעדיט.

עס איז דעריבער געוואונשען, אז אין דער פ-וזאמער פראדוקציע זאל זיך בעש-טייליגען אויסלענדישער קאפיטאל. צוליב דער שטענדיגער טענדענץ נידריגער צו מאכען דעם צינז-פוס, האבען מיר די בעסטע האפנונגען אויף אצופלוס פון

דער נעכטיגער דאלאר-קורס
אפיציעל: 8.92
נישט-אפיציעל—8.94 — טענדענץ—שטארק.

פראטעסט-מיטינגען אין מינסקער קאנט געגען דעם ארעסט פון די ווייס-רוסישע דעפוטאטען.

סטאלבצי, 8. פעברואר (א.ח.) אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארעסט פון די 5 ווייס-רוסישע דעפוטאטען און דער ליקווידאציע פון דער „הראמאדע" קומען פאר אין אלע שטעט און דערפער פון סאוויעטישען ווייס-רוסלאנד פראטעסט-מיטינגען געגען בעגען דער מינדערהייט-פאליטיק פון פוילען.

אין משך פון דער פאריגער וואך זיינען פארגעקומען הונדערט אזעלכע מיטינגען אויף וועלכע עס זיינען אנגענומען געווארען פראטעסט-רעזאלוציעס געגען דער פוילישער פאליטיק לגבי דער ווייס-רוסישער מינדערהייט.

ענטדעקט די מערדער פון לעמבער-גער שול-קוראטאר סאבינסקי.

ארעסטען אין לעמבערג.

לעמבערג, 8. פעברואר (פ.) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אויסגעפונען די מערדער פון קוראטאר סאבינסקי איז ענטדעקט געווארען א ברייטע פע-צווייגטע אוקראינישע מיליטער-ארגאניזאציע. די ברידער חיעזשביצקי, וועלכע זיינען ארעס-טירט געווארען פאר בעטייליגען זיך אינ'ם מארד פון קוראטאר, זיינען אנפיהרענדע פערזאנען פון דער ארגאניזאציע. זיי זאלען זיך אויך האבען בעטייליגט אין 8 אנ-פאל אויף א פאסט.

די קארעספאנדענץ, וואס מען האט ביי זיי געפונען ליווערן א זעהר וויכטי-גען מאטעריאל פאר דער בעשולדיגונג. עס זיינען אויך ארעסטירט געווארען 3 לעהרערינס.

א האנדעלס-לאקאל
אין בעסטען צענטרום פון דער נאוואמיעסקא
זאפארט צו פערמיטהען.
צו ערפאהרען אין ביורא „ארגוס", זאכאדניא 36.

וויכטיג פאר לאדזער און פראווינצער יודען!
איך מאך בעקאנט, דאס איך האב געעפענט א ביורא אין בעסטען יודישען צענטרום אין לאדז נאוואמיעסקא 26 א.ג. „JURA"
וואו עס אמטירט טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אווענד דער בעהאוסטער און רעטוגירטער לייטער ה' לעאן לוצקי. עס ווערט געשריבען און ערלעדיגט אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס, אלערליי שטייער- און געריכטס-אנגעלעגענהייטען אויך אלע אין „קאמיס.-זשאנדו" אנגעלעגענהייטען ווי פעסער-קאנצעסיעס, אויך אלע ארט אקטען ווי שותפות, אינטערציזיעס, דאראטיזנעס, האנדעלס און פריוואטע קארעספאנדענץ, איבערשרייבונגען אויף מאשין, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. אלעס שנעל, רעעל און ביליג.
=== איך נעהם אויך אן פראטעסטירטע וועקסלען איינצוקאסירען. ===
בעמערקונג: א ספעציעלע אבטיילונג פאר בוכפיהרונג.
מיט אכטונג: יוסף אלפום נאוואמ. 26 טעל. 56-43.

עס קלינגט שוין איז גאנץ לאדז,
אז אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס און אלע געריכטס-פינאנס-אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווירען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביורא
„פאלאניא" אלעיא 1 מאי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער-אנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאן שווייצער.
— איבערזעצונגען: האנדעלס- און פריוואט-קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. — פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאנען מיט אייגענע קאסטען.
מיטגלידער פון פראפעס-אנעלע פעראיינען צאהלען 25% ביליגער.

אלע יודען
ערלעדיגען זייערע רעכטס - קאנטראלענטען - ארבייטען אינ'ם לאנגיעהריגען קאמפעטענטען - ביורא
זינגער, זאכאדניא 36
פראנט, פארטער.

אונזער קאלעגע ה' הערש אפענבאר צו דער חתונה פון זיין ליבער טאכטער
פעלא מיט ה' יצחק אלשער
ווינשען א הארציגען מז"ט
נטע חלפי, אייזיק מאלער, שמואל פיגולא, יצחק שאיע, שמעון ברוינער.

אונזער ג' פערוואלטונגס-מיטגליד און קאסירער ה' הערש אפענבאר און פרוי צו דער חתונה פון זייער ליבער טאכטער
פעלא מיט ה' יצחק אלשער
ווינשט די עלטערן א הארציגען מז"ט און דעם יונ-גען פאר א גליקליך און צופרידען צוזאמענלעבען
די פערוואלטונג פון „נושאי המטה" פלאץ וואלנאשטשי 3.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט-ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע. היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע.
דזיעלנא 9, טעל. 28-98.
צוריקגעקעהרט
פון 8—10, 5—8. פרויען 3—4.

שאך-שפיל
דאמינא א.ז.ו. ביים פעראיין פיעטריקא-ווער 64, לינקס אפיצינע 1 - טער איינגאנג 1-טער שטאק.
פערוואלטער: קאסאוועער.
איינגאנג פאר יעדען פריי!

וויכטיג פאר קישקע-סוחרים!
מיר פערקויפען אמעריקאנער קישקעס פון די וועלט-בעריהמטע מארקעס:
„Swift" „Cudahy" „Armor"
צום פרייז פון 2,55 פער בונט
Tow. Handl. „JELITPOL" Sp. z ogr. odp.
Zgierska 26, tel. 54-79.

וויכטיג פאר קישקע-סוחרים!
איך פערקויף צו קאנקורענץ - פרייזען די בעסטע אמעריקאנער קישקעס פון די וועלט - בעריהמטע פירמעס:
„Swift" „Cudahy" „Armor"
צום פרייז פון 2.40 פער בונט.
R. Rotstein, Konstantynowska 13.

Dr. med. S. Neumark
Moniuszki 5, (פאסאזש-מייער)
ספעציאל-ארצט
פאר הויט, האר- און ווענערישע - קראנקהייטען
בעהאנדלונג מיט רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 7—8,
פרויען פון 3 ביז 4 נאכמיטאג.

Dr. med. Ludwik Rapeport
P. Narutowicza 25 (דזיעלנא) Tel. 44-10
ספעציאליסט פאר נירען-, בלאז- און האַרן-קראנקהייטען
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—7 אווענד.

Dr. M. GOLDFARB
זאוואדזקא 1. טעלעפאן 19-53.
הויט-, האר- און געשלעכטסקראנקהייטען
נעמט אן פון 9—12 פארט. און 5—8 אווענד.
פאר אונבעמיטעלטע — פרייזען ערמעסיגט.

וויכטיג פאר קעלבער-שעכטער!
פאר קאלבס-מאגען און קאלבס-בלאזען צאהל איך 80 גראשען א פאר
נעגען באלדיגע צאהלונג
A. Rotstein, Konstantynowska 13

Dr. med. Braun
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און ווענערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)
23 פאלודניאווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 אווענד.

בלוטיגע קאמפען אויף די גאסען פון ליסאבאן.

רעגירונגס-מיליטער געהט איבער צו די רעוואלוציאנערען. — ארעסטירט 200 זשורנאליסטען און פאליטיקער.

טראן רעדע פון ענגלישען קעניג וועגען דער לאגע אין כינע.

בלוטיגע קאמפען אין די גאסען פון ליסאבאן.

לאנדאן, 8. פעברואר (אטע) „טשיקאגא טריבון" מעלדעט, אז די רעוואלוציע איז אויך אויסגעבראכען אין ליסאבאן. דער פלאט, די רעפובליקאנישע גווארדיע, די פיעכאטע און געוויסע אבטיילונגען פון דער פאליציי זענען אריבער-געגאנגען צו די רעוואלוציאנערען. די בעפעלקערונג בעטהייליגט זיך און נעמט אנ-טייל אין די קאמפען לטובת דער רעוואלוציע. מען שמועסט, אז די מיניסטארען זאלען האבען ארעסטירט 2 מיניסטארען.

ליסאבאן, 8. פעברואר (א.וו.) די שטאט אפארטא ווערט ווייטער באמ-באדירט. עס זענען פערניכטעט געווארען זעהר פיל הייזער. די רעוואלוציאנערע גווארדיע צוגיסט זיך איבער גאנץ פארטוגאל. אין אלע שטעט פלאקערט דער ביר-גער-קריג, אין דער הויפט-שטאט גופא זענען איינינע קווארטאלען בעהערשט דורך די רעוואלוציאנערען. די געוועלבער און די מלוכה'שע אינסטיטוציעס זענען געשלא-סען. דער מיליטערישער דיקטאטאר האט ערקלערט, אז ער וועט אנווענדען אלע מיטלען אינגאנצען צו דערשטיקען רעוואלוציע. אויף קיין שום הנחות וועט ער נישט איינגעהן. עס זענען ארעסטירט געווארען ביז 200 זשורנאליסטען און פאלי-טיקער. אין א סך ערטער קומען פאר רויבערייען.

יודישער זעלבסט-פערוואלטונגס-ראיאן אין כערסאנער גובערניע.

מאסקווע, 8. פעברואר (טעלעגראפיש דורך יט"א) עס ווערען שוין פאר-ענדיגט די פארבערייטונגען צו שאפען דעם יודישען זעלבסטפערוואלטונגס-ראיאן אין כערסאנער גובערניע.

דער יודישער זעלבסטפערוואלטונגס-ראיאן וועט ארומנעהמען א שטח פון 48 טויזענד דעסיאטין לאנד און בעשטעהן פון 40 ישובים. עס וועלען דארט געצייל-דעט ווערען 7 דארפס-ראטען, דערונטער 5 יודישע און 2 רוסישע.

די בעפעלקערונג פון דעם גאנצען ראיאן וועט בעשטעהן פון 14,000 יודען, 996 רוסען און 443 דייטשע.

א גוטער הייל-מיטעל געגען דער גריפע!

עס איז שוין לאנג דערוויזען געווארען דורך א גאנצע ריי בעריהמטע דאק-טוירים און פראפעסארען, (נורא, פאסט א. א.), אז ביי היץ-קראנקהייטען איז זעהר וויכטיג צו געבען דעם חולה ווין אדער קאניאק. אין אזעלכע פאלען ווירקט דער ווין אדער קאניאק זעהר גינסטיג אויף דעם גאנצען פערלויף פון דער קראנקהייט.

אויך די גריפע בעהערט צו דער דא-זיגער קאטעגאריע היץ-קראנקהייטען, ביי וועלכע ווין אדער קאניאק ווערט זעהר שטארק בעריהמט אלס א גוט הייל-מי-טעל.

ביי דער גריפע ווערט ביים חולה דער אפעטיט זעהר אבגעשוואכט. די מילכיגע שפייזען, ווי מילך, קאקאא, קאשקעס אויף מילך, ווערען דעם קראנקען גיך נמאס, און ער ענטזאגט זיך בכלל עפעס צו עסען. דער חולה ווערט דורך דעם זעהר אבגעשוואכט און פאלט אב פון די קרעפ-טען.

דאס איינציגע, וואס דער חולה קאן נעהמען גערן אין אזעלכע פאלען איז ווין אדער קאניאק.

דער אלקאהאל וועלכער איז דער וויכטיגסטער בעשטאנדטייל פון ווין און קאניאק, מאכט נידעריג די היץ און שפייזט דעם חולה. די ערנאהרונגס-קראפט פון ווין איז אבהענגיג נישט נור פון דעם אלקאהאל אליין, נור אין א היבשער מאס פון דעם צוקער, וועלכער געפינט זיך אין ווין. דעריבער גיט מען ביי דער גריפע זיסען ווין.

זעהר וויכטיג איז דער ווין פאר אל-טע אדער שוואכע לייט, וועלכע זענען קראנק געווארען אויף דער גריפע. עס איז א פעסטגעשטעלטער פאקט אז די גריפע איז געפעהרליך פאר עלטערע מענשען אדער בכלל שוואכע לייט, ביי וועלכע דאס הארץ איז אבגעשוואכט צו-ליב דעם, וואס די גריפע שעדיגט דאס הארץ קען ברענגען צו א קאטאסטראפע. מען מוז דעריבער אין אזעלכע פאלען זיין פארזיכטיג און זעהען אונטערהאל-טען די הארץ-טעטיגקייט פון חולה. ווין אדער קאניאק איז א אויסגעצייכענטער מיטעל צו קרעפטיגען דאס הארץ, גיט די מעגליכקייט דעם קראנקען איבערצו-טראגען בשלום די מחלה, און אויסמיי-דען די גרויסע סכנה, וועלכע שוועבט איבער דעם חולה.

אין אזעלכע פאלען איז אמבעסטען צו בענוצען „כרמל"-ווין און קאניאק, וואס פון מעדיצינישען שטאנדפונקט איז זעהר וויכטיג דאס, וואס די „כרמל"-ווינען זע-נען עכט-נאטוראל און נישט געמעלשט, און ווער עס איז בעקאנט מיט דעם ווינ-מארק, דער ווייס גוט, אז אויך קיין גע-ביט פון האנדעל זענען נישטא אזעלכע פאלסיפיקאציעס, ווי אין דער בראנזשע פון ווין.

די טראן-רעדע אין ענגלישען פארלאמענט.

ענגלאנד האט געמוזט ארויסשיקען מיליטער קיין כינע צו שיצען דאס לעבען פון די ענגלישע בירגער

לאנדאן, 8 פעברואר (פאט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער פאר-לאמענט-סעסיע האט דער ענגלישער קע-ניג געהאלטען זיין טראדיציאנעלע טראן-רעדע.

אין דער רעדע האט דער קעניג בע-רוהרט די לאגע אין כינע, און אנגעווי-זען, אז די ענגלישע רעגירונג האט גע-מוזט ארויסשיקען מיליטער, כדי צו שי-צען דאס לעבען און פערמעגען פון די ענגלישע און אינדישע בירגער, וועלכע וואוינען אין כינע און זענען בעדראהט געווארען דורך'ן כינעזישען המון. ער האפט אבער, אז דער קאנפליקט וועט זיך ענדיגען בשלום און עס וועלען איינגע-שטעלט ווערען פריינדליכע בעציהונגען צווישען בעידע מלוכות.

לאנדאן, 8 פעבר. (אטע) נאך דער טראן-רעדע, אין וועלכער עס איז אין א קאטעגארישען טאן בעריהרט געווארען די לאגע וועגען כינע, איז מאקדאנאלד ארויסגעטרעטען מיט א שארפער רעדע געגען דער פאליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג אין כינע, קריטיקירענדיג דאס ארויסשיקען פון ענגלישען יבשה-מילי-טער קיין שאנכאי. דער פרעמיער באלד-ווין האט געענטפערט, אז די עוואקואציע פון שאנכאי איז אוממעגליך. דאס ארויסציעהען פון ענגלישען מיליטער אויף דער כינעזישער טעריטאריע וועט זיין אפהענגיג פון דער סיטואציע אויפ'ן א-ט.

צום טויט-אורטייל משפטע יודען אין קאוונא בעגנעדיגט.

קאוונא, 8. פעברואר (טעלעגראפיש דורך יט"א) דער ליטווישער מלוכה-פרעזידענט האט בעגנעדיגט די צום טויט פערורטיילטע יודישע קאמוניסטען. דער טויט-אורטייל איבער 2 יודען איז פערביטען געווארען אויף לעבענסלענגליכע תפיסה און איבער דעם דריטען אויף 15 יאהר תפיסה.

מאסען אנקלאגעס געגען א וויענער פאגראם-העלדען.

וויען (י.ט.א.) געגען רעדאקטער און ארויסגעבער פון וויענער פאגראם-בלאט „פאלקס-קאמף" וועלכער ווערט כסדר שארפער אין זיינע דראהונגען' בעליידיגונגען און בעשימפונגען אויך געגען לעבעדיגע יודישע פערזענליכ-קייטען אין וויען, זענען די טעג דער-לאנגט געווארען 16 אנקלאגעס אין וויענער געריכטען. א טייל פון די אנקלאגעס וועלען בעהאנדעלט ווערען אין שטראף-געריכט און א טייל פאר'ן שווור-גע-ריכט. דאס וועט זיין דער גרעסטער אנ-טיסעמיטישער פראצעס אין עסטרייך אין די לעצטע 20 יאהר. צווישען די אנ-קלאגער געפינען זיך אויך אינזשיניער שטריקער און ד"ר. פלאשקעס.

א נייער יודישער קהלות-פערבאנד אין סלאוואקיי.

פראג. (י.ט.א.) אין סלאוואקיי האט זיך געגרינדעט א פערבאנד פון נישט-ארטאדאקסישע יודישע קהלות. צו דעם פערבאנד געהערען די פארטשריטליכע און די אזוי גערופענע סטאטוס-קווא קהלות, וואס גרעניצען זיך אב פון דעם שטרענג ארטאדאקסישען קהלות-פערבאנד. דער בילדונגס-מיניסטער פון טשעכא-סלאוואקיי האט שוין בעשטעטיגט די סטאטוטען פון נייעם פערבאנד.

ארום שווארצבארד'ס פראצעס.

א בריף פון ארוו. טארע צום פערבאנד פון דער יודישער יוגענד

פאריז. (י.ט.א.) דער ארוואקאט פון שלום שווארצבארד, הענרי טארע, האט אין צוזאמענהאנג מיט'ן אויפרוף פון פערבאנד פון דער יודישער יוגענד אין פראנקרייך, צוגעשיקט צום פערבאנד א בריף, אין וועלכען ער בעהאנדעלט דעם כאראקטער פון גרויסען פראצעס, וואס דארף פארקומען. דער פראצעס האט, וואס איז פארגעקומען אויף ראפין-גאס, שרייבט טארע, וועט דארפען איצט אבגעשאצט ווערען אין געריכטס-זאל. אין אזא גרויסע פראגע טאר מען זיך נישט ארייגלאזען אין באנאלער פאלעמיק. דורך דירעקטע עדות, דאקומענטען און מאטעריאלען וועלען בעוויזען ווערען די אויסערגעוועהנליכע ליידען פון די יודען אין אוקראינע. עס וועלען בולט געשילדערט ווערען די בייזע כחות, וואס האבען זיך אנגעזאמעלט אין מזרח-איי-ראפא און האבען געפונען דעם אויס-דרוק אין די פאגראמען אויף יודען. אין נאמען פון פראנקרייך וועט פעראורטיילט ווערען דער ווילדער, בארבארישער אנ-טיסעמיטיזם.

שווארצבארד ווידער פאר'ן אויספארשונגס-ריכטער.

בריף פון ארוואקאט טארעס צום קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס אין פאריז.

לויט א ערקלערונג פון שווארצבארד'ס פער-טיידיגער, וועט זיין פראצעס ערשט קענען פארקומען אין אפריל.

פריטאג איז שווארצבארד ווידער אמאל אויסגעהערט געווארען פון אויס-פארשונגס-ריכטער, וואס האט אים אויסגעפרעגט וועגען זיין לעבען אין רוס-לאנד.

ארוו. טארעס האט אנגעשריבען א בריוו צו דער יודישער יוגענד, אין וועל-כען ער ערקלערט, אז די בעפעלקערונג פון פאריז וועט מוזען ארויסזאגען איהר פראטעסט געגען די עקססעס פארמען פון אנטיסעמיטיזם, וואס האבען געפונען זייער אויסדרוק אין די פאגראמען אין אוקראינא.

מיט דער הילף פון עדות און ריכ-טיג-אויסגעפארשטע דאקומענטען — שרייבט טארעס — וועלען מיר אנווייזען אויף די שרעקליכע ליידען, וואס די יו-דען האבען געליטען אין אוקראינא. איצט בעת די אנטיסעמיטישע עלעמענטען אין מזרח-אייראפא ארגאניזירען זיך אויפס-ניי און בעמיהען זיך צו בעגייען די מער-דעריישען לגבי אומשולדיגע ברידער, וועלען מיר פאדערען פון די 12 אונזערע מיטבירגער, וואס זיצען אין געריכט, אז אין נא-מען פון פראנקרייך, זאלען זיי פערמיי-דען און ראטעווען די יודען".

אין דער פאריזער וואך האט כמעט די גאנצע יודישע פרעסע אין אייראפא איבערגעדרוקט א ארטיקעל מיט'ן קעפעל „פארוואס איך האב דערשאסען פעטליו-רא'ן"? וואס מען זאגט האט אנגעשרי-בען שלום שווארצבארד.

ווי ס'ווייזט זיך אבער ארויס פון ארוו. טארעס'עס בריוו צום קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס אין פאריז, איז דער דאזיגער ארטיקעל א פאלסיפיקאט. ארוו. טארעס שרייבט: איך ערקלער קאטעגא-ריש, אז דעם דערמאנטען ארטיקעל האט שווארצבארד נישט געשריבען, וואס זינט ער איז אין תפיסה האט ער קיין מעגליכקייט נישט געהאט צו שרייבען און פערעפענטליכען ארטיקלען. לויט מיינע אינפארמאציעס, איז דער גאנצער ארטי-קעל א געפעלשטע רעפראדוקציע פון שווארצבארד'ס ארטיקעל, וואס איז פער-עפענטליכט געווארען מיט 8 חדשים צו-ריק אין דער יודישער פרעסע, און וואס איז אנגעשריבען, פערשטעהט זיך פאר'ן אטענטאט.

עפעס א זשורנאליסט, יאגענדיג זיך נאך אינגעוועזענער סענסאציע האט דעם ארטיקעל איבערגעדרוקט, צוגעבענדיג א פראוואקאטארישען קעפעל און צוגעבענ-דיג לחלוטין אויסגעטראכטע זאכען.

אזא מין פאלסיפיקאט, וואס איז בשום אופן נישט דערלויבט, קען בלויז שאדען ברענגען שווארצבארד'ס זאך".

הענרי טארעס.

ארוו. פון אפעלאציע-געריכט אין פאריז.

הכנות צום אנקומען פון דער ארץ-ישראל דעלעגאציע.

די הכנות צו דעם קבלת-פנים פון די פערטרעטער פון ארץ ישראל יודענטום, וועלכע קומען פרייטאג פרי-נאכט קיין לאדז, זענען אין פולען גאנג. שבת נאכמיטאג וועלען די חשובע געסט אויפגענומען ווע-רען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און דער אנוועזענהייט פון די ציוניסטי-שע גרופירונגען און די ציוניסטישע עסקנים.

א פעוויגלערען אינטערעס האט אין אלע יודישע קרייזען ארויסגערופען די פעסט-ליכע אקאדעמיע, וואס וועט אפגעהאל-טען ווערען זונטאג, ד' 13 פעברואר אין פילהארמאניע-זאל, אויף וועלכער די מיטגלידער פון דער דעלעגאציע ד"ר ש. לעווין, הרב אסטראווסקי, ש. משעניא-וויטש און דוד בארואוי.

דער פארקויף-קוויט פון די בילעטען צו דער אקאדעמיע האט זיך שוין אנגעהו-בען אין ציוניסטישען ביורא.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון טעקסטיל-פאבריקאנטען-פעראיין.

(!) עהע-נעכטען איז פארגעקומען די אלגעמיינע פער-זאמלונג פון טעקסטיל-פאבריקאנטען-פעראיין (זאלארניא 66). דעם פארזיץ האט געפיהרט ה' אסקאר סמיגעל. נאכ'ן אויסהערען א בעריכט פון דער אפטרעטענדער פערוואלטונג איז ארומגערעדט געווארען די לאגע פון פער-איין און די פלענער אויפ'ן קומענדיגען יאהר. צום סוף איז אויסגערופען געווא-רען א נייע-וועהלונג דער אלטער פערוואל-טונג און עס איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג פון פאלגענדע פערזא-נען:

א. בונבערנאל, ר. לאס, א. ל. גאלארץ, ב. גליקסמאן, ז. גערמאן, ז. וואלף, ב. משעוסטאווסקי, יאגאס ראזען, קאושי-מיעוש ראטע, י. לעווינסאן, נ. ליבערמאן, י. פאזנאנסקי, ל. סקורניק, ב. האלשטיין, ה. וואלמער, שמעון לאנדוי, ל. שוואלבע און י. פארמא. אין דער רעוויזיאנס-קאמיסיע זענען געוועהלט געווארען: ב. למעלנצקי, י. קאן, י. פערלע, י. וואקסלער און מ. האלצמאן.

שטעמפעל-אפצאהל קען מען איינטראגען אין מזומן.

(ר) די פינאנץ-קאמער האט בעקומען א צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום וועגען דעקען דעם שטעמפעל-אבצאהל מיט מזומן.

אויפ'ן גרונד פון דאזיגען צירקולאר וועלען פירמעס, וואס האבען א סך רעכ-נונגען א טאג, קענען איינצאהלען דעם שטעמפעל-אבצאהל אין מזומן. זיי מוזען אבער פריהער אפגעבען א ביטע וועגען דעם.

ביטעס וועגען אדראטשעניעס

ווערען אנגענומען פון 15-טן פעברואר.

(ר) פון 15 פעברואר אן וועלען אנגע-נומען ווערען ביטעס וועגען אדראטשעניעס פאר שטודירענדע און [illegible] שפייזען.

צו די ביטעס דארפען בייגעלעגט ווע-רען אויסצוגען פון די ביכער פון שטייער-דינגען איינוואוינער און בעשיינונגען פון די לעהר-אנשטאלטען.

לאדזשער סוחרים האבען אונטערגענומען א קאמף מיט דער אונעהרליכער קאנקורענץ.

(ע) זייט א געוויסער צייט איז דאס לאדזשער סוחרים בעאונרוהיגט געווא-רען, וואס עטליכע פירמעס האבען בע-גונען פיהרען אן אונעהרליכע קאנקו-רענץ. די דאזיגע פירמעס פערקויפען סחורות מיט 10 פראצענט אונטער די פרייזען. די סוחרים-פעראיינען האבען צוליב דעם בעשלאסען אונטערצונעהמען אן אקציע די דאזיגע קאנקורענץ צו בא-זייטיגען.

שרעקליכער מארד פון א גאנצע פאמיליע אין ווארשא.

אן ארבייטסלאזער דערשיסט 5 פערזאן און בעגעהט זעלבסטמארד.

ווארשא, 8 פעברואר (טעלעפאניש) היינט אין דער פריה האט זיך אין ווארשא פערשפרייט א ידיעה וועגען א שרעק-ליכען מארד, וואס איז פארגעקומען אויפ'ן סאלעץ ביי דער וויסלע. תחילת האט מען גע-ערט וועגען א באנדיטען-אנפאל, שפעטער האט זיך אבער ארויס-געוויזען, אז קיין באנדיטען-אנפאל איז נישט פארגעקומען, דערפאר איז אבער געשעהן עפעס שרעקליכעס, וואס איז פיל גרויזאמער ווי א געוועהנליכער אנ-פאל פון באנדיטען. עס האט זיך ארויס-געוויזען, אז אויף סאלעץ און אין דער וואוינונג פון ארבייטסלאזען קריסטאלישען ארבייטער מאשלאנעק איז פארגעקומען א שרעקליכע טראגעדיע, וואס מאכט גלייווערן דאס בלוט אין די אדערן. דער ארבייטס-לאזער מאשלאנעק איז פאר-טאג אויף פון זיין געלעגער און מיט א רעוואלווער האט ער דערשאסען אויף טויט אלע איינוואוינער פון דער דירה, נעמליך, זיין שוויגער, איהרע צוויי ערוואקסענע טעכטער, איהרען א זוהן און זיין אייגענע פרוי, צו-לעצט האט ער זיך אליין אריינגעשאסען א קויל אין קאפ און איז געפאלען א טויטער, בלייבענדיג ליגען נעבען דעם טויטען קערפער פון זיין פרוי.

אויף דער פארלאגע האט מען געפונען א בריוו, אין וועלכען מאשלאנעק האט גע-שריבען, אז צוליב די יסורים, וואס ער האט אויסצושטעהן פון זיין שוויגער און צוליב ארבייטסלאזיגקייט האט ער בע-שלאסען צו מאכען דעם דאזיגען שריט.

דער דאזיגער פאמיליען-מארד האט אין שטאט ארויסגערופען אן אומגעהייע-רען רושם.

קופאן № 68

אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פון'ם דאזיגען קופאן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאנסול פון אונזער רעדאקציע.

גילטיג היינט מיטוואך ד. 9 פעברואר פון 8—9 אוו.

די קאנפערענץ פון די אמעריקאנער רעפארם-קהלות.

ניו-יארק. (י.ט.א.) די טעג איז אין קליוולאנד פארגעקומען די 30-טע יאהר-קאנפערענץ פון פערבאנד פון יודי-שע רעפארם-קהלות אין אמעריקא. פיל רעדנער האבען פעסטגעשטעלט, אז די ארטאדאקסישע בעוועגונג איז נאך א זעהר שטארקער פאקטאר אין יודישען לעבען און די רעפארם-בעוועגונג דארף נאך אויסשטעהן א שווערען קאמף מיט די יודישע טראדיציעס. עס איז איינ-שטימיג בעשלאסען געווארען זיך אנ-צושליסען אין דעם וועלט-פערבאנד פון ליבעראלען יודענטום. אין דער קאנפע-רענץ האט זיך אויך בעטייליגט דער בעקאנטער פאליטיקער העברי מארגענטוי. אויף דער קאנפערענץ איז געזאמעלט געווארען א האלב מיליאן דאלאר לטובת דעם פערבאנד פון די רעפארם-קהלות.

די קאנפערענץ האט אויך אנגענומען א רעזאלוציע, וועלכע ווענדעט זיך צו דער אמעריקאנער, דאס זי זאל אויס-מיידען יעדע מלחמה-מעגליכקייט און פארטזעצען די שלום-אונטערהאנדלונגע מיט מעקסיקא

לאָדזשער טאָגעבּלאַט

דער רעדאַקטאָר נעהמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָװענד.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען װערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

דער חעה-געשריי
פון די מינדערהייט-פעלקער.

די קולטור פון אַ פאָלק איז די קבוץ-נשמה פון פאָלק. זי פערבינדעט די בילדענע כחות פון דער גרויסער מסורה אין עבר דורך דעם זיך בייטענדיגען, ניך פערבייפליהענדיגען הוה מיט דעם ליכטיגען רעיון, מיט דעם װעג-װייזענדיגען אידעאַליסטישען שטערן פון עתיד.

די קולטור פון אַ פאָלק איז די נשמה פון פאָלק און װאו דאָס שאַ-פען פון דער פאָלקס-קולטור הערט אויף, דאָרט שטאַרבט אָב די נשמה פון פאָלק און די גאַנצע אייגנקייט (אינדיווידואַליטעט), די גאַנצע בעזונדערקייט פון זיין שאַפען פערשווינדען ניך, איבערלאָזענדיג גלייכגיל-טיג-געוואָרענע מאַסע, װעלכע װערט ניך פערשלונגען פון דער אַסימילאַציע...

מערקווירדיג װי גראַד ביי דעם טייל פוילישע יודען, װעלכע שרייען װעהענדיג מעהר װי אַלע אַנדערע און זענען מרעיש עולם װעגען דער היילינגער מסורה פון עבר — מערקווירדיג, אַז גראַד ביי זיי אין האַרצען געפינט די יודישע קולטור און אפילו די העברעאישע קולטור קיין שום אַנהאַלט נישט! ביי זיי דעקט זיך נאָר די מסורה מיט'ן דת! זיי זעהען אין דעם יודישען גרויסען עבר קיין זאַך נישט, חוץ דער יודישער אמונה און דעריבער שרייען זיי פער'עמש'ט, אַז נאָר אין דעם דת ליגט די גאַנצע קולטור פון דעם יודישען פאָלק.

זיי זעהען נישט און פערשטעהען דעריבער נישט די פיזיאָגנאָמיע פון אַ פאָלקס-קולטור! זיי פערשטעהען נישט, אַז קעמפענדיג געגען דער יודישער פאָלקס-קולטור מיט זיין גרויסען פאָלקישען שאַפען, גראָבען זיי אונטער זיין דת אויך...

אויף דעם דת אַליין קען קיין שום היינט-מאָדיש פאָלק זיך נישט האַלטען...

די דאָזיגע מחשבות האָבען אַרויסגערופען ביי מיר אַ מרה-שחורה'-דיגע שטימונג, װען איך בין געזעסען אין סיים און צוגעהערט זיך צו די ויכוחים איבער'ן בודזשעט פון דעם בילדונגס-מיניסטעריום... ביי די פאָרשטעהער פון די מינדערהייט-פעלקער, דער עיקר ביי די אוקראַינער און װייסרוסען, האָט זיך דערביי אַרויסגעריסען אַ חעה-געשריי, װאָס האָט אויפגערודערט און אויפגערעגט דעם גאַנצען סיים... אומזיסט האָבען די שכטע מינדערהייט-פרעסער געפּרובט דעם גאַנצען ענין מאַכען צו קליין-געלד, באַגאַטעליזירען; עס האָט זיך זיי דער פרוב נישט איינגע-געבען... דער פוילישער לשון פון די ביידע רעדנער, פון דעם אוקראַינער קאַזיצקי און פון דעם װייסרוסען ראַגולאַ, איז געװען זעהר אַ פעהלער-האַפטער, אַ שלעכטער, װעלכער האָט זיך נישט זעלטען אַראָבגעשלאָגען צו פויליש אין רוסיש; אָבער מערקווירדיג, װאָס מעהר זיי האָבען גע-רעדט, אַלץ מעהר האָט אויף זיך דאָס שלעכטע פויליש געצויגען די אויפמערקזאַמקייט פון סיים, אַלץ מעהר איז ער אָבגעטראָטען אין זייט אונטער דעם געװאַלדיגען כח פון זייער טיפען געפיהל און פון זייערע אמת'ע, אָבער טרויריגע פאַקטען...

בעזונדערס שטאַרק איז געװען דער רושם פון קאַזיצקי'ס רייד, אין װעלכע עס האָט געציטערט אַן אויפגערעגטע, אַ טיף בעליידיגטע און אַ פערבימערטע נשמה, װאָס האָט געפאָדערט דאָס רעכט פון איהר פאָלק, אויפװייזענדיג אויף אַלע עולות, װעלכע זענען בעגאַנגען געװאָרען געגען דעם פאָלק. עס האָבען אין די דאָזיגע רעדעס געקלונגען אויך דראָהענ-דיגע נאָטען...

קאַזיצקי האָט אויפגעװיזען אויף אַלע עולות, װאָס װערען אין פוי-לען בעגאַנגען לגבי די אוקראַינער און האָט זיי אַנטקעגענגעשטעלט דאָס שעהנע, זעהר שעהנע בענעהמען זיך פון די אוקראַינער צו די פאָלאַקען אין סאָװיעט-רוסלאַנד...

אָבער מעהר װי אַלץ און שטאַרקער װי אַלץ האָט געװירקט דער טאָן פון די רעדעס, דער שטאַרק אויפגערעגטער טאָן, װעלכער האָט קלאָר אָנגעװיזען אימליכען, װער עס קען נור הערען, אַז די אויפגע-בראַכטקייט און דער כעס געגען שאָװיניזם פון געװיסע פוילישע קרייזען האָט דערגרייכט ביי זיי זעהר אַ הויכע מדרגה, די מדרגה, װאו דער מענש װאַרפט שוין אָב די מורא, דעם פחד, הערט אויף אויסצורעכענען און איז עלול צו מעשים, װעלכע קיינער קען נישט פאָראויסזעהען...

אָט אַזוי מוז רעדען אַ פאָרשטעהער פון פאָלק!..

װען איך פערגלייך מיט זיי דאָס אַרויסטרעטען פון געװיסע יודישע פאָרשטעהער מיט זייער שעהנעם פערצװאַנטען און געקרייזעלטען פויליש מיט זייערע רבנות'ע דרשות, מיט דער בעזונדערער פּחדנות'דיגער און בלויז בעל-דרש'ער פּאָליטיק — דאַן... דאַן — װער איך רויט און עס זערט מיר באַנג אויפ'ן האַרצען. באַנג אום מיין אָרים פאָלק, אום זיין קול-טור און אום זיין גאַנצען עתיד!..

אָט אַזוי פערטיידיגט מען דאָס די רעכט פון אַ פאָלק, װאָס איז מעהר װי אַלע בע'עולה'ט געװאָרען און מעהר װי אַלע געטרעטען געװאָ-רען מיט די פיס.

אין אַזאַ שװערער צייט, װעלכע דאָס יודישע פאָלק בכלל און די יודישע קולטור בפרט לעבט איצט איבער, נעהמט אַרויס אַ רב און פאָ-דערט, מען זאָל נישט דערלאָזען די יודישע פרוי, װעלכע שפּילט און טוט שפּילען אַ נאָר בכבוד'דיגע ראָלע אין גאַנצען יודישען לעבען. די דאָזיגע פון אונזערע זוהן, די דערציהערין פון דעם קומענדיגען יודישען דור, — זאָל מען נישט דערלאָזען צו די װאַהלען אין די קהלות!

כלומרש'ט דער יודישער דת דערלויבט נישט! נישט אמת! איך גלויב דערין נישט, װייל איך האָב אַ צו גרויסע אכטונג צו דעם יודי-שען דת!..

נעװאַלד, רבנים, ליבע און נעעהרטע רבנים, װען װעט איהר אויפ-הערען צו נעהן אין סיים?!..

דעפּ. ד"ר יעקב װיגאָדסקי.

יודישע נייעס.

„אחר-העם װאַלד" פון קרן-קימת.

ירושלים. (י.ט.א.) דאָס דירעק-טאָריום פון קרן-קימת האָט בעשלאָסען צו שאַפען אַ אחד-העם װאַלד, לויט מוס-טער פון הערצל-װאַלד אין ארץ-ישראל. אין פערשידענע לענדער װערען שוין געזאַמעלט געלד-ביטלען פאַר דעם אחד-העם װאַלד.

קוזא'ס חוצפה.

בוקאַרעשט. (י. ט. א.) אין דער לעצטער זיצונג פון פּאַרלאַמענט האָט דער בעקאַנטער אַנטיסעמיט קוזא געבע-טען דאָס װאָרט און אַנגעטרעטען אויף אַ פּראָטעסט-פערזאַמלונג געגען רומעניען מצד די יודען פון אַמעריקאַ. ער פרעגט די רעגירונג װאָס זי האָט בדעה צו טון דערפאַר די רומענישע יודען. קוזא האָט חייטשער ערקלערט, אַז אין רומעניען עק-זיסטירען נישט און זענען נישט פאָרגע-קומען קיין אַנטיסעמיטישע עקסצעסען און דאָס איז דערפאַר, װייל די קריס-טליכע „ליגע" איז אַ פּאַרטיי פון אָרד-נונג (געלעכטער אין זאַל).

יודישער געלעהרטער איטאַ-ליענישער באַראָן.

רוים. (י.ט.א.) דער איטאַליענישער קעניג האָט בעװיליגט צו שענקען דעם באַריהמטען יודישען געלעהרטען, פּראָפ. אַלעקסאַנדראָ אַרטאָם, דעם טיטעל באַ-ראָן מיט דערבליכקייטס-רעכט. פּראָפ. אַרטאָם בעקומט די דאָזיגע הויכע אויס-צייכנונגען פון זיינע גרויסע פּאַטריאָטי-שע פערדינסטען און אַלס אָנערקענונג פאַר זיינע װיכטיגע ערפינדונגען אויפ'ן געביט פון דער ראַדיאָטעלעגראַפיע. פּראָפ. אַרטאָם האָט פאַר זיינע ערפינ-דונגען, װעלכע האָבען אין אַ גרויסער מאָס מיטגעהאָלפען צו דער ים און לופט פערטיידיגונג פון איטאַליען בשעת דער לעצטער מלחמה, נישט געװאָלט נעמען קיין בעלוינונג.

א גרויסארטיגער ציוניסטישער אווענד
ביים ענגלישען אמבאסאדאר אין וויען.

קאַלאַנעל װעדזשוואָוד אין װיען. — דער באַנקעט ביים ענגלישען אַמבאַסאַדאָר. — אנגעזעהענע יודישע געסט. — אַ גרויסאַרטיגע ציוניסטישע מאַניפעסטאַציע. — קאַלאַנעל װעדזשוואָוד'ס רעדע װעגען אויפבוי פון ארץ-ישראל. — „די ענגליש-יודישע פערברידערונג". — פּראָפעסאָר חיות דאַנקט דעם ענגלישען פאָלק. — דער ענטפער פון אַמבאַסאַדאָר.

קאַלאַנעל װעדזשוואָוד, דער בעװאוס-טער ענגלישער פּאַרלאַמענטאַריער און אַרבייטער-פיהרער און איינער פון די סאַמע בעגייסטערטע אַנהענגער פון ציו-ניזם, האַלט זיך אויף זייט איניגע טעג אין װיען.

נעכטען, שבת ד. 5 פעברואַר, אין אָװענד האָט דער ענגלישער אַמבאַסאַדאָר אין װיען, מאַרקיז טשילסטאָן, איינגע-אָרדנעט ביי זיך אַן אויפנאַהמע לכבוד דעם גאַסט, װעלכע האָט זיך פערװאַנ-דעלט אין אַ גראַנדיעזע ציוניסטישע מאַניפעסטאַציע און גלייכצייטיג אין אַ עהרען-אָװענד פאַר דער עסטרייכישער ציוניסטישער לאַנדעס-אָרגאַניזאַציע.

אויף דעם אָװענד זענען אַנװעזענד געװען די אַנגעזעהענסטע ציוניסטישע עסקנים און די עליט פון װיענער יודענטום, פאָרשטעהער פון דער ליטעראַטור, פון דער פּרעסע, פון דער אינדוסטריע און פינאַנץ-װעלט, דאַרונטער אויבער-ראַבינער פּראָפעסאָר חיות, אַלפאָנס פרייהערר פאָן-ראָטשילד, דער פּרעזידענט שטערן, דער װיצע-פּרעזידענט פון דער איזראַ-עליטישער קולטוס-געמיינדע ד"ר לעווענ-הערץ, דער פּרעזידענט פון דער ציוניס-טישער אָרגאַניזאַציע ד"ר גאָלדהאַמער, דער פּרעזידענט פון דער קרן-היסוד-קאָמיסיע דירעקטאָר שפּלער, דער בע-װאוסטער שריפטשטעלער ד"ר בעער-האָפמאַן, דער אַרויסגעבער און שעף-רעדאַקטאָר פון דער „נייער פרייער פּרעסע" ד"ר ערנסט בענעדיקט, דער גרויסאינדוסטריעלער װילהעלם פראַקאַס, הויפראַט שילער, דירעקטאָר האַמערשלאַק, דירעקטאָר אויספּיק-אַרטענער, הויפראַט פּראַנקפורטער, פּרעזידענט מויטנער, דער פערטרעטער פון אויסערן-מיניסטעריום ד"ר בלאַאַס, די מיטגלידער פון דער ענגלישער אַמבאַסאַדע און פיל אַנדערע.

פערשטעהט זיך, אַז אויך די דאַמען-װעלט איז געװען שטאַרק פערטרעטען, די אַלע הערען זענען געקומען דאָס רוב מיט זייערע פרויען, און צװישען די דאָ-זיגע דאַמען זענען געװען פילע, װעלכע געהערען צו די גלענצענדסטע שטערען אויפ'ן הימעל פון װיענער געזעלשאַפטלי-כען לעבען. קורץ, ס'איז געװען איינע פון די שענסטע געזעלשאַפטליכע סואַרעס, װאָס מ'האָט לעצטענס געזעהען אין װיען.

בעת דער ערעפנונג פון באַנקעט האָט דער ענגלישער אַמבאַסאַדאָר, מאַרקיז טשילסטאָן, אין אַ קורצער רעדע בעגריסט די געסט און פאָרגעשטעלט פאַר זיי דעם קאַלאַנעל װעדזשוואָוד. דאַן האָט ער געגעבען דאָס װאָרט דעם ענגלישען גאַסט.

אין אַ לענגערער בעגייסטערטער רעדע האָט קאַלאַנעל װעדזשוואָוד געשילדערט דעם איצטיגען מצב פון דער אויפבוי-אַרבייט אין ארץ-ישראל און אַנגעװיזען אויף די גרויסע ערפאָלגען און די װעלט-פּאָליטישע בעדייטונג פון ציוניזם בכלל.

„דער ציוניזם, האָט אונטער אַנדער געזאָגט דער רעדנער, איז אַ מענשהייטס-בעװעגונג, װעלכע האָט זיך געשטעלט די אויפגאַבע צו פערװירקליכען אַ הויכען אידעאַל — די בעפרייאונג פון יודישען פאָלק. די איצטיגע אויפבויאונג פון ארץ-ישראל מוז ביי יעדערען, װאָס האָט דאָס גליק געהאַט צו זעהען די דאָזיגע יודישע אַרבייט מיט זיינע אייגענע אויגען, אַרויס-רופען די גרעסטע בעװאונדערונג פאַר דעם אידעאַליזם, דער אויפאָפּפערונג, דער ענערגיע און דעם לעבענס-װילען פון יודישען פאָלק. דער ציוניזם איז היינט שטאַרק און גרויס. ס'איז אַ טעות, אויב מען מיינט, אַז ענגלאַנד אונטער-שטיצט דאָס יודישע װערק אין ארץ-ישראל צוליב אייגענע אינטערעסען. דאָס איז פאַלש. ביי דער געמיינזאַמער אויפ-בויאונג פון דער יודיש-נאַציאָנאַלער היים שאַפט זיך אַ יודיש-ענגלישע פערברידערונג, װעלכע דינט אַ העכערען מענשליכען אידעאַל און דאָס איז די אמת'ע גרונדלאַגע פון ענגלאַנד'ס אינטערעס פאַר ארץ-ישראל".

צום סוף פון זיין רעדע האָט קאַלאַנעל װעדזשוואָוד געדאַנקט דעם ענגלישען אַמבאַסאַדאָר פאַר דער פריינדליכער אויפנאַהמע, װעלכע האָט איהם געגעבען די מעגליכקייט צו רעדען פאַר אַזאַ אָנ-געזעהענער געזעלשאַפט איבער ארץ-ישראל, איבער אַ פּראָבלעם, װאָס אינ-טערעסירט היינט לעבהאַפט אַלע ערנסטע און איידעלע מענשען אין דער גאַנצער װעלט.

די זאַכליכע, דורך פילע ביישפּילען פון ארץ-ישראל'דיגען לעבען אילוסטרירטע רעדע איז אויפגענומען געװאָרען מיט אַ שטאַרקען אינטערעס און האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק.

נאָך'ן קאַלאַנעל װעדזשוואָוד האָט גע-רעדט אויבער-ראַבינער ד"ר חיות. אין זיין שיינער אינהאַלטסרייכער רעדע האָט ער זיך בעזונדערס אָבגעשטעלט אויף די אידעאַלע גרונדלאַגען פון דער ענגלישער פּאָליטיק בנוגע ארץ-ישראל. ענגלאַנד, האָט ער געזאָגט, העלפט די יודען אויפ-צובויען זייער נאַציאָנאַלע היים צוליב ריינע אידעאַלע מאָטיװען. „מיר יודען זע-נען דאַנקבאַר ענגלאַנד פאַר די אידעאַלע טאַט, פאַר די גרויסאַרטיגע ברייטװיליג-קייט מיטצואַרבייטען מיט אונז בשותפות ביי דער אויפלעבונג פון אונזער לאַנד. איך פרעה זיך, װאָס איך האָב אַ געלע-גענהייט אין ענגלאַנד'ס אַ הויז אויסצו-דריקען ענגלאַנד'ס פערטרעטער, דעם מאַרקיז טשילסטאָן, דעם אויפריכטיגסטען דאַנק פון דער װינער יודישער בעפעל-קערונג פאַר דער אונטערשטיצונג פון ענגלישען פאָלק ביים אויפבוי פון אונזער נאַציאָנאַלער היים".

דער ענגלישער אַמבאַסאַדאָר האָט דאַן געדאַנקט אַלע געסט פאַר זייער ערשיינען צום אָװענד און בעזונדער דעם קאַלאַ-נעל װעדזשוואָוד און פּראָפעסאָר חיות פאַר זייערע אינטערעסאַנטע רעדעס װעגען ארץ-ישראל און ציוניזם און האָט פער-ענדיגט זיין רעדע, אויסדריקענדיג די האָפענונג, אַז די יודישע אויפבוי-אַרבייט אין ארץ-ישראל װעט האָבען דעם גע-װינשטען ערפאָלג.

נאָכדעם האָט דער פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע ד"ר לעאָ גאָלדהאַמער איבערגעגעבען דעם אַמבאַ-סאַדאָר אַ דיפּלאָם, מיטטיילענדיג איהם, אַז ער איז איינגעטראָגען געװאָרען אין „גאָלדענעם בוך" פון קרן-קימת.

די דאָזיגע ציוניסטישע מאַניפעסטאַציע אין הויז פון ענגלישען אַמבאַסאַדאָר האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק נישט נאָר אין יודישען װיען, נאָר אויך אויף די אויסערליכע נישט-יודישע װעלט.

װיען, 6 פעברואַר. י. װילנער.

א יודישע פראווינציאנעלע קאמוניסטקע און א זקן, וואס זוכט עולם הזה.

איינדרוקען פון רוסלאַנד — בלעטער פון מיין טאָג-בוך
— פון —
ראובן בריינין.

II.

די קאָמוניסטקע איז מיט מיר אַריין אין אַ געשפּרעך, נים װיסענדיג װער און װאָס איך בין. זי האָט אָבער אַ-ייסגע-פינגען, אַז איך קום פון אַמעריקאַ -- איך װייס גים װי אַזוי.

זי דאַט זיך פאַר מיר פערענטפערט(?), װאָס זי איז געװען אַזוי היציג אין איהר דעבאַטע מיט'ן געגנער פון דער סאָװעטען-רעגירונג. „װאָס, ביי אייך אין אַמע-ריקאַ דעבאַטירט מען נים אַזוי היציג?"

די קאָמוניסטקע האָט מיר דערצעהלט, אַז איהרע עלטערן זענען פרומע, כשר'ע און גאָטספאַרכטיגע יודען. איהר פאַ-טער און איהרע ברידער זענען שטענדיג געװען אָרימע אַרבייטער. זי איז פער-הייראַט צו אַ סטודענט, אויך אַ קאָמו-ניסט. זייער הייראַטען איז בעשטאַנען אין דעם, װאָס זיי האָבען זיך נאָר פער-שריבען אַלס מאַן און װייב. זעלבסט-פערשטענדליך, אַז מיר זענען ביידע גע-װען קעגען חופה און קידושין. ביי אונז אין שטאָט הייראַטען פיל, אפילו פון די אונפּאַרטייאישע, אָהן חופה און קידושין און אָהן די אַלע רעליגיעזע צע-רעמאָניעס.

„מיינע עלטערן האָבען מיר קיין װאָרט נים געזאָגט און קיין קרומע מינע נים געמאַכט, װען איך האָב זיי געזאָגט, אַז פאַר מיר און פאַר מיין מאַן איז גענוג דאָס פערשרייבען זיך אַלס אַזעלכע. זיי זענען אַפילו צופרידען געװען, װאָס מיין מאַן איז לכל הפחות אַ ייד פון גע-בורט, דען אין רוסלאַנד װאַקסט פון טאָג צו טאָג די צאָל פון געמישטע הײ-ראַטען: גויים מיט יודישע מיידלעך, און פערקעהרט. טראַדיציאָנעל-פרומע עלטערן געװױינ'ען זיך צו די צרות: יודישע מיידלעך קומען מיט זיי-ערע גוי'אישע מענער בעזוכען זייערע פרומע יודישע עלטערן און מען נעמט זיי אויף זעהר גוט און ליבליך. ביי אונז אין שטאָט זענען אַזעלכע ביישפּילען זעהר פיל. די אַלטע װעלט פּראַקטיקירט זיך, זי איז שוין לאַנג צופּוילט — נים צו רעטען, און מיר, קאָמוניסטען, בויען אַ פיל שענערע, קלינגערע און פריישערע װעלט".

איך האָב אַ פרעגע געטאָן די קאָמו-ניסטקע, װי קאָן זי זיין אַ לעהרערין און ערציהערין פון יודישע קינדער און אַ קינדער-גאַרטען, װען זי װייס גאָר-נישט פון יודישקייט און גים פון יודען, װי אויך גים פון דער יודישער ליטעראַ-טור.

איהר ענטפער:

— איך װיל נאָר נים דערציהען די קינדער-לעך אַלס יודען, נאָר אַלס מענ-שען, אַלס פּיאָנערען, אַלס צוקונפטיגע קאָמוניסטען, אַלס קעמפער פאַר אַ פרייער מענשהייט, װעלכע זאָל נים װי-סען פון מלחמות, פון פעלקער האַס, פון די אַלטע אָבגעלעבטע װילדקייטען און נאַר-ישקייטען — איז דאָס פאַר אייך װיכטיג? מענשליכקייט, קאָמוניזם זע-נען דאָך מעהר אַלס יודישקייט, פילייכט נים אַזוי?

— װי דערציהט איהר די קינדער אין יודיש, װען איהר אַליין קענט אַזוי װעני-גיג יודיש. און איהר קענט זיך נים אויס-דריקען אין יודיש?

— דאָס איז דער װילען פון דער סאָ-װעטען רעגירונג, אַז די קינדער זאָלען לער-נען אין דער שפּראַך, װאָס זיי רעדען מיט זייערע עלטערן. די סאָװעטען-רעגי-רונג זאָרגט פאַר די קינדער פון די אַר-בייטער און פויערים מעהר פון יעדער רעגירונג אין דער װעלט. יודיש איז אַזאַ לשון, װי אַלע לשונות, און מען צװינגט נים אַ-ריף אויף קיין פאָלק אַן אַנדער שפּראַך, אַ פרעמדע שפּראַך. אין רוסלאַנד גיט עס איצט נים קיין העכ-שענדע שפּראַך. אַלע שפּראַכען, װאָס װערען גערעדט אין לעבען, זענען גלייכבערעכטיגט.

— אמת, איך קען נים גוט יודיש, אָבער איך לערן דאָס איצט מעגליך מעהר. איך ליב די קינדער, און דאָס מוז מען צוגעבען, אַז די קינדער פון יו-דישע עלטערן זענען פיל בעגאַבטער, פע-היגער, אַלס די אַנדערע קינדער און זיי ליבען מיך. איך װייס װי אַרומצוגעהן מיט זיי, װי צו ענטװיקלען זייערע פעי-היגקייטען — און דאָס מאַכט מיך גליק-ליך.

אַ טיפּיש-יודישע פּראָװינציאַלע קאָ-מוניסטקע.

איך בין אַריין אין אַן אַנדער װאַגאָן, אום צו זעהן און הערען פרישע מענשען. אין װאַגאָן זענען געזעסען װיטעבסקער יודען. זיי האָבען מיט אַ עלט-יודישען קרעכץ דערצעהלט װעגען זייער אָרימ-קייט. יודישע לאַסט-טרעגער האָבען זיך געקלאָגט אויף די בעאַמטע פון דער סאָװעט רעגירונג, װעלכע פערשװערען זייער אַזוי אויך שװערען לעבען. גאָלאַ-גען, נעמען נזירות, װאָס מען מאַר און װאָס מען מאַר נים. שטראַפען, א. ד. גל. און אונגער װייסט נים פון'ם צװייטען — יעדער בעאַמטער האָט זיין שולחן-ערוך. מיט אַ זיפץ האָט מען דערמאָנט די אַמאָליגע גוטע יאָהרען. עס איז גע-װען אַן אַנדער לעבען, אַן אַנדער פריי-הייט — איצט דאַרף מען שלעפען משאות אַ גאַנצען לעבען (װאָס שבת? װאָס יום-טוב?), ביז אין קבר אַריין, און אויך עולם-הבא איז אויך נים צו הצלען — דען פאַר-װאָס װעט אונז קומען עולם-הבא? אפשר פאַר אונזער יודישקייט? אָבער װאָס יודישקייט, װען יודישקייט? װעגען אונזערע קינדער איז שוין איין מאָל אָבגערעדט. קדיש װעט שוין קיינער פון זיי נים זאָגען. פילייכט יאָהרצייט װעלען זיי נאָך אונז שטעלען? מעהר פעהלט זיי נים. װי די כלבים װעט מען אונז בעגראָבען און אפילו קיין מצבה װעט מען אויף אונזערע קברים נים שטעלען.

* * *

אין קאָרידאָר פון װאַגאָן איז געשטאַ-נען אַן אַלטער, שעהנער ייד און האָט גע-דאַװענט תפלת שחרית. אַ זאַט געזונט, אַ הדרת פנים און גוט געקליידעט. גע-שמאַק און צופרידענקייט האָט ער מיט אַ ניגון געזאָגט „עלינו", און האָט זיך גאַנץ גוט אויסגעשפּיגען אויף די גויי הארצות (אויף די פעלקער פון די לענ-דער).

איך האָב זיך פונאַנדערגערעדט מיט דעם דאָזיגען יודען. אין קורצען האָט ער מיר דערצעהלט זיין געשיכטע. ער האָט געװאוינט אין װעליזש, װיטעבסקער גע-בערניע. ער האָט געהאַט בראַנפען-זאַװאָד דאָרט און איז געװען זעהר רייך. זענען גע-קומען די משחיתים (ד. ה. די באָלשע-װיקעס) און האָבען ביי איהם אַלעס צו-גענומען, ד. ה. כים אחר לבלבו. װאָס דאָס מיינט: נים מיר און נים דיר. גלאַט אַזוי זיך פון מיינע זאַװאָדען איש גע-מאַכט, און איך בין איבערגעבליבען אָהן אַ פּרוטה. ד' נתן והבאָלשעװיקים לקחו, ד. ה. גאָט האָט מיר געגעבען און די רויטע חברה האָבען דאָס צוגענומען ביד חזקה.

נו, צוגענומען, איז צוגענומען. גאָט שרייט: חי וקים!

ש-עט מען נים — װאָס בין איך בעסער און מעהר יחסן פון אַלעמען. מ'האָט צוגענומען ביי אַלע — האָט מען אויך ביי מיר צוגענומען. צרת רבים חצי נחמה.

האָב איך פערלאָזען, הייסט עס, װעליזש און זיך װי עס איז אַװעקגעשלעפּט קיין ראָסטאָװ-נאַ-דאָנו. איין זוהן מיינער האָט זיך אַװעקגעלאָזט קיין פּאַריז, דער אַנדער-ער זוהן — קיין ארץ ישראל. די אַנדערע קינדער — װאָוהין די אויגען האָבען געטראָגען. עס איז געקומען אַ שטורם-װינט און האָט אַװעקגעטראָגען די פאַמיליע און צעשפּרייט זיי אין אַלע פיר עקען פון דער װעלט. און איך מיט מיין אַלטיטשקער ליבען, הונגער-ין, װי עס דאַרף זיין. אַרער װי עס דאַרף נים זיין, הייסט דאָס אין ראָסטאָװ. עס איז געקי-מען מיט עד נפש, אָבער עס איז דאָ אַ פּאַמער אין זיך הונטעל, און דער השם יתברך פער-לאָזט נים. קיין און נים, איך האָב פּרנסה, מען שטופּט זיך דורך דורך. איהר קוקט מיך אָן: איך בין שוין אַ זיבעציגער און נאָך נים כח און מען לעבט און מען עסט, און אַ שנאַפּס איז אויך דאָ. איהר װעט מיך פרעגען: פון װאָס און

(ענדע זעה זייט 6)

ערפינדען א כינעזישע שרייב-מאשין מיט 0,000 צייכענס.

ווי די בלעטער מעלדען האט א גע-וויסער אנגעשטעלטער ביי דער מזרח-כינעזישער באהן ערפונדען א שרייב-מאשין צום שרייבען אין דער כינעזישער שפראך.

ווי בעקאנט בעשטעהט דער כינעזישער אלף-בית נישט אותיות, נאר פון עטליכע צעהנדליג טויזענד אידיאגראמען (צייכענס, פון וועלכע יעדער שטעלט מיט זיך פאר א געוויסען בעגריף צו א זאך).

דער געשיקטער כינעזישער ערפינדער זאל האבען „בעצווינגען" די צאהל פון די דאזיגע צייכענס ביז... 10 טויזענד. אבער אפילו ביי דער צאהל האלט די קלאוויאטור פון דער מאשין עטליכע מעטער לאנג.

מען דארף זיך קענען פארשטעלען א כינעזער, וואס שרייבט אויף אזא מאשין. דער פערזאן יאגט זיך מיט אזא גיכקייט איבער דער קלאוויאטור, ווי ער וואלט געוואלט שלאגען א לויף-רעקארד. וויפיל אויפמערקזאמקייט פאדערט זיך צו קענען טרעפען אויפ'ן ריכטיגען צייכען ביי אזא גרויסען אויסוואהל און ביי אזא גיכקייט.

מען דארף א טראכט טון צו וואס נאך א טראגעדיעס עס קען אזא מאשין דערפיהרען דעם ארדענטליכען כינעזער.

ווי גרויס מוז זיין די מיה אנצושרייבען א פאר געוועהנליכע שורות! אסברא, אז די ענגלענדער וועלען טאקי אויסנוצען די דאזיגע מאשין און בעמיהען זיך זי צו פערשפרייטען צווישען די כינעזער, כדי אפצוציהען זייער אויפמערקזאמקייט פון די קאפען מיט די אויסלענדער. די מאשין וועט זיי אזוי דעם קאפ פערדרעהען, אז זיי וועלען שוין נישט דערפען קלערען וועגען די עולות פון די ענגלענדער.

טשאנסאליך,
ז'הערשער פון מאנדזשוריען און זיין בלינדער כישוף-מאכער.

ער חלומ'ט צו ווערען הערשער איבער גאנץ כינע און קלייבט דערוויל אן ריזיגע אוצרות.

בעת עס האט אויסגעבראכען די רע-וואלוציע אין כינע אין יאהר 1911 איז טשאנסאלין דאן געווען פאלקאווניק. זיינע „העלדענטאטען" בעשרייבט איצט אל-בערט לאנדרעס אין זיין נייעסטען ווערק „דאס אויפגעבראויזטע כינע".

ער שניידט קעפ אין נאמען פון דער רעפובליק פונקט אזוי, ווי ער האט דאס בעטאן פריהער אין נאמען פון דעם קייזערטום. ער קען זיך דערויף זעהר גוט. דאס איז פשוט זיין מלאכה. א דאנק איהם איז איינגעשטעלט רוה אין כינע. ווערענדיג גענעראל, רופט ער צוזאמען די אנפיהרער פון די רויבער-באנדעס און בעשטימט זיי אפיציעל אלס אפיצי-רען פון דער רעגולערער ארמעע.

טשאנסאלין דערזעהט ווידער דעם צוזאמענפאל פון כינע און ער דערשפירט, אז ס'איז אנגעקומען פאר איהם א צייט פון צרבעיט(?). ער פראקלאמירט זיך דאן אלס וויצע-קעניג פון מאנדזשוריע, בע-שטימט זיך אליין אלס מארשאל און נעמט זיך דעם הזרב פון די 9 לייבען.

דער פילם דרעהט זיך מיט א משוגע'-נער גיכקייט. די מלחמה, וואס האט ארומגעכאפט די גאנצע וועלט, האט אין רוסלאנד געבראכט צו דער מאכט די באלשעוויקעס. די באלשעוויקעס, וואס האבען דאן פערנומען מאנגאליען, הא-בען טשאנסאלין'ען געגעבען א מעגליכ-קייט זיך צו ווענדען קיין פעקין וועגען 30 מיליאן דאלאר, וואס זענען איהם נויטיג כדי ארויסצוטרייבען די באלשע-וויקעס.

פעקין האט דאס געלד בעגייסטערט(?) און טשאנסאלין האט עס ארייגגעלעגט אין טאש. קיין מאנגאליען מיט זיין ארמעע איז ער פונד'סטרעגען נישט געגאנגען, ס'איז גראד געווען א יום-טוב-טאג, מען האט געדארפט פרעגען, לויט'ן אלטען מנהג, די וואהר-זאגערין, אבער די לעצ-טע האט איהר נביאות געקארגט.

ער האט זיך דאן געכאפט פאר א אנדערער ארבייט. געבילדעט א אויסערן-מיניסטעריום, פינאנץ-מיניסטעריום, אינערן און בילדונגס-מיניסטעריום (ער אליין קען נישט לייענען) און א הויף-מייסטער פאר צערעמאניעס. זיין עהרען-וואך בעשטעהט פון עטליכע טויזענד געוועזענע פערברעכער, וואס האבען אויף זייער געוויסען פיל פערברעכען. זיין 20-יעהריגער זוהן איז א גענעראל און אנפיהרער פון א ארמעע, וואס בע-שטראפט באנדיטען אהן רחמנות.

אז טשאנסאלין פאהרט ארויס בעגלייט איהם זיין פוויט(?) אין 4 אויטאמאבילען בעגלייט פון 2 קאנאנען מיליטער, וואס שטייהען איינע אונטער דער צווייטער אפצוהיטען דעם הערשער פון א קוועל-ען אנפאל.

זיין ארמעע בעשטעהט פון 300,000 זעלנער. זיין רעזידענץ האט ער אין מוקדען און ער האט חשק צו פעקין, פערמאגט זיין אייגענע 100 מיליאן דאלאר. ער חלומ'ט וועגען קייזערטום און יעדען פריהמארגען האלט ער אב בע-ראטונגען מיט זיין כישוף-מאכער, דער בעריהמטער כינעזישער בלינדער נביא.

ענטדעקט אין ווארשא א געהיימער מארפיניסטען-קלוב.

שוין זייט א לענגערער צייט האט די ווארשאווער פאליציי בעקומען ידיעות אז אין ווארשא געפינט זיך געהיימע היימ'נער וואו עס ווערען געטריבען מיאוסע ארגיעס פון קאקאאיניסטען און מארפי-ניסטען.

נאך א לענגערע אבסערוואציע איז נעכטען איינער אזא קלוב ליקווידירט געווארען. בעת די פאליציי איז ארייך אין צימער האט זיך די גאנצע באנדע פון 7 מאן געפונען אין א אויפגערעגטען צושטאנד. זיי האבען ערשט געהאט בע-נוצט דעם קאקאאין.

אין זייער מאגאזין „עקסטאז" וואס איז ארויסגערופען געווארען דורך די נארקאטישע מיטלען האבען זיי געמאכט דעם איינדרוק ווי משוגעים. זיי האבען זיך ארומגעוואלגערט אין פערשידענע פאזעס אויף דער פאדלאגע, אויף בעטן און טיש.

ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען האבען זיך כמעט אלע שוין געפונען אין א משוגעים-הויז.

ס'איז ארעסטירט געווארען דער צוש-טעלער פון קאקאאין א געוויסער ד. פע-דער און ס'איז קאנפיסקירט געווארען א בעדייטענדע צאהל נארקאטישע מיט-לען.

א שפינאזא-אנדענקונגס-פייערונג אין וויען.

וויען. (י.ט.א.) אין דער עסטרייכי-שער עטישער געזעלשאפט איז אפגעהאל-טען געווארען א זעהר איינדרוקספולע 250-יעהריגע אנדענקונגס-פייערונג נאך ברוך שפינאזא. די פערזאמעלטע זענען בעשטאנען פון רעדנער, שריפטשטעלער און פילאזאפען.

די געהיימניש פון יענער נאכט...

שפאנענדער ראמאן פון לאדזער לעבען.

פון לעאן פייערמאן.

(1[illegible]-טע פארטזעצונג.)

— א, גאט!... גאט!... — איז שרה צוריקגעטרעטען אין צימער.

אויף דער שוועל זענען געשטאנען צוויי פאליציאנטען.

— צי וואוינט דא אהרן פינמאן? — האט געפרעגט דער פאסטערונקאוויק.

— יא, דאס בין איך — האט אהרן געענטפערט, ווערענדיג בלייך ווי א טויט און אויפשטעלענדיג זיך פון דער שטוהל.

— איהר זענט ארעסטירט... — האט דער פאליציאנט אויסגערופען מיט א שטארק קול, אנטווענדיג אהרנ'ען קייטען אויף די הענד.

שרה האט ארויסגעלאזט א געשריי און אנידערגעפאלען אויף דער ערד...

12-טער קאפיטעל.

אויף דער גלענצענדער ווראנדע פון גרויסען האטעל „אסטאריא" אין זאקאפאנע איז פארגעקומען א באל, אויף וועלכען עס זענען געקומען כמעט אלע געסט פון זאקאפאנע.

א ספעציעלער ארקעסטער האט צוגעשפילט די טאנצענדיגע פארלעך, וועלכע האבען זיך, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס עס איז שוין געווען שפעט אין דער נאכט, אויסגעצייכענט געוואלט און גארנישט געקלערט אהיימצוגעהן.

די ווראנדע איז געווען בעהאנגען מיט גרויסע עלעקטרישע לאמפען, אויף דער פראטעקטירטער פארלאגע האבען געשוועבט די טאנצענדיגע פארלעך און ביי די טישלעך זענען געזעסען העררען אין סמאקינגען און די געזעלשאפט פון שטארק-אויסדעקאלטירטע דאמען.

— בראוואָ!... בראוואָ!... — האט געשריגען עפעס א נידריגער, געפאקטער פערשוין, וואס האט נאר-ראטען אויף די גראבע פינגער עטליכע ברילאנטענע רינגען — בראוואָ, פרל. פינמאן!... איהר טאנצט פערמרעפליך!... בראוואָ, איהר טאנצט וואונדערבאר!...

דער געפאקטער פערשוין האט זיך נישט געקענט זאט אנקוקען מיט אסתר'ן, וועלכע האט מיט איהר טאנצען ארויסגערופען צווישען די געסט אנ'ענטוזיאזמישע בעגייסטערונג.

די מוזיק האט אויפגעהערט צו שפילען און די געסט זענען אוועק צו זייערע טישלעך. פרל. אסתר האט גענומען ארעם אונטער'ן פערעמבסקי'ן און זיך דער-נעהנטערט צום טישעל, ביי וועלכען עס איז געזעסען דער נידריגער, דיקער מאנספערשוין.

— מיין אנערקענונג פאר אייך, פרל. אסתר!... איך האב איינגאנצען נישט געוואוסט, אז איהר קענט אזוי שעהן טאנצען!... ווי ריטא סאקינע טאנצט איהר דאך, אבער ווי מא-ריא גרעמא קענט איהר א הויב-טון מיט די פיסלעך... איך גיב אייך מיין עהרען-וואָרט, אז איהר געפעלט מיר איצט פיל שענער... א, איהר גע-פעלט מיר מיט א הונדערט פראצענט בעסער!...

— און צי בין איך אייך פריהער נישט געפעלען? — האט פרל. פינמאן געפרעגט, טענדליג פון א קליין טעלערל ליקער, וואס זי האט פריהער אויסגע-טרונקען, געהענדיג טאנצען מיט פערעמבסקי'ן.

— א, ניין!... דאס האב איך נישט געזאגט!... — האט געענטפערט דער דיקער פערשוין, פערמאכענדיג האלב די אויגען אזוי, אז מען האט נאר ארויסגע-זעהן צוויי גלאנצענדיגע שפעלטלעך פון די שווארצאפלען.

— פריהער האט איהר בלויז געפעלען און יעצט בין איך מיט אייך ענטציקט...

פערעמבסקי איז געזעסען ביים טישעל און גארנישט גערעדט. פון צייט צו צייט האט ער געווארפען א בליק אויפ'ן דיקען פערשוין מיט א דרייסליכען האס אין די אויגען.

פון וואנען האט ער זיך גענומען? וואס איז דאס פאר א פערשוין און פאר וואס האט ער זיך אזוי ענטציקט מיט פרל. פינמאן?

פערעמבסקי האט נאר געוואוסט וועגען איהם, אז ער הייסט וויליאם פאבסט און איז געקומען קיין זאקאפאנע פון ווארשא. מען האט דערצעהלט וועגען איהם, אז ער פאזיצט 2 גרויסע הייזער אין ווארשא און א פראכטפולע ווילע אין זאקאפאנע. אז ער איז געוועזען רייך איז געווען צו זעהן פון זיין אנבעטון, פון די טייערע ברילאנטענע רינגען אויף די פינגער.—צווישען די געסט האט מען גערעדט, אז ער פערמאגט א ריזיג פערמעגען.

אבער וואס וויל ער פון פרל. פינמאן?

באלד צומארגענס נאך דער אוואנטורע אין דער „סענטראלנע", ווי ער איז נאר צוזאמען מיט אסתר'ן אנגעקומען קיין זאקאפאנע האט ער אין האטעל ביים מיטאג געטראפען פאבסט'ען אין האטעל „אסטאריא".

פאבסט האט גלייך בעטראכטען אנ'אויג אויף אסתר'ן און איז איהר נאכגע-קראכען ווי א הונט. פערעמבסקי האט אבער דערויף נישט געלעגט קיין גרויס אכט.

אסתר איז געווען אזוי שען, אז יעדער האט געמוזט זיך אפשטעלען מיט'ן בליק אויף איהר. אין אנהויב האט עס פערעמבסקי'ן אויפגערעגט, ער איז געווען איינפערזיכטיג, א, זעהר איינפערזיכטיג. אבער אזוי ווי אסתר האט געשוואוירען, אז זי ליבט נאר איהם, אז זי וועט איהם קיינמאל נישט פערלאזען, האט ער זיך איינ-ציגווייז צוגעוואוינט צו דעם און דאס איז איהם מעהר גארנישט אנגעגאנגען.

אבער פאבסט האט זיך שוין צופיל ערלויבט. אין האטעל האבען זיי זיך פאר-געשטעלט אלס פאר-פאלק. פאבסט האט בעוואוינט מיט זיי אויפ'ן זעלבען שטאק און יעדעס מאל, ווען פרל. פינמאן האט זיך געוויזען אויף די טרעפען, איז איהר פאבסט אונטערגעשפרונגען און איהר געמאכט עפעס א קאמפלימענט.

דעריבער האט פערעמבסקי געקוקט מיט א קרומען בליק אויפ'ן דיקען דאנ-זשואן, געבענדיג איהם עטליכע מאל צו פערשטעהען, אז ער וויל איהם פטור ווערען פון זיין געזעלשאפט.

אבער פאבסט האט זיך גארנישט געמאכט דערפון און וואס אמאל געווארען מעהר פרעכער.

— יעדען טאג ענטדעק איך אין אייך נייע שענע שטריכען אויפ'ן פנים — האט פאבסט געזאגט, לאכענדיג ציניש צו פרל. פינמאן. — איך זעה, אז איהר האט נישט בלויז בעשיקטע פיסלעך, נאר אויך שענע הענטלעך.

פרל. פינמאן האט זיך הויך צעלאכט, זייענדיג צופרידען פון קאמפלימענטען, ווי יעדע פרוי, וועלכע האט גערן, אז מען זאל זי בעשיטען מיט קאמפלימענטען.

— עס איז שוין צוויי...—האט פערעמבסקי געזאגט, קוקענדיג אויפ'ן זייגער— אסתר, צי וואלט שוין נישט צייט געווען אהיימצוגעהן?

— אזוי פריה? — האט זיך פאבסט ארייגגעמישט — ערשט יעצט הויבט זיך דאך אן די פערוויילונג!...

— מיר וועלען נאך בלייבען א ביסעל...—האט אסתר געזאגט, ארייגקוקענדיג אין שפיגעל—סטאשעק, דו ביסט מיד?

— א, ניין!... האט פערעמבסקי געענטפערט—אויב דו ביסט נישט מיד, קענען מיר נאך דא בלייבען...

די מוזיק האט אנגעהויבען צו שפילען אויפסניי.

פאבסט איז ארויפגעשפרונגען פון דער שטוהל און גלייך פערבעטען אסתר'ן צום טאנץ.

— ערלויבסטו מיר צו טאנצען? — האט זי געפרעגט, ווענדענדיג זיך צו פערעמבסקי'ן.

— ביטע זעהר — האט פערעמבסקי געענטפערט.

זיי זענען ארויס אינמיטען זאל און זיך אויסגעמישט מיט די איבעריגע, גע-מענדיג טאנצען א טשארלעסטאן.

(פארטזעצונג קומט).

א גרוס פון יודישען לעבען אין סיביר.

א סיבירער יוד, ה' חיים סאלאווייטשיק איז אנגעקומען קיין ניו-יארק. — וואס דערצעהלט ער וועגען יודישען ישוב אין ווייטען מזרח? — מיט וואס יודען האנדלען דארט און ווי אזוי מען ערציהט דארט קינדער?

א בריף פון ניו-יארק — פון י. אבראמאוויטש.

אין ניו-יארק געפינט זיך איצט א סי-בירער יוד מיטן נאמען חיים סאלאווייט-שיק. ער איז געווען איינער פון די חשו-בסטע כלל-טוער אין יענע ווייטע מקומות. ער האט פיל געטון פאר די פערוואגעלטע, פאר די אנטרונענע פון רוסלאנד. ער איז געווען איינער פון די וויכטיגסטע פאקטארען אין שאפען א יו-דיש לעבען אין וולאדיוואסטאק און שפע-טער אין כארבין.

ה' סאלאווייטשיק איז געבוירען און אויסגעוואקסען אין סיביר. זיינע זיידעס זענען געווען פון די ערשטע קאלאניסטען נאך אין דער צייט פון יעקאטערינא די צווייטע, וועלכע האט זיך געוואונען מאכען יודען פאר ערד-ארבייטער. אמת, עס זע-נען ניט געלאנגען קיין טויזענדער מענ-שען אין דעם ווייטען, קאלטען סיביר, אבער א קליינע גרופע איז אוועק און זיך דארט אויף שטענדיג בעזעצט.

עס פערשטעהט זיך, אז קיין יודיש קולטורעל לעבען האט דארט ניט גע-קענט זיין. עס איז נאר געווען א נס וואס די יודישע בעפעלקערונג, וואס האט בע-צאהלט נאר א זעקס טויזענט אין גאנץ סיביר, האט זיך ניט צוזאמענגעמישט מיט דער ארטיגער רוסישער בעפעלקע-רונג.

חיים סאלאווייטשיק איז געווען פון די ערשטע, וואס האבען אנגעפאנגען ארבייטען פאר פרייער וואוינרעכט אין סיביר. און א דאנק זיין איניציאטיווע איז גע-גרינדעט געווארען א קאמיטעט פון יו-דישען פון מאסקווע און פעטערבורג, וואס האבען טיכטיג געארבייט פאר פריי-ער וואוינרעכט אין סיביר.

— די דאזיגע ארבייט זאגט סאלאווייט-שיק האט צוגענומען א סך צייט און ענערגיע. איך האב געמוזט קומען פער-זענליך אין רוסלאנד. אין פעטערבורג האט מען מיר שוין געקענט ווי א בייזען שילינגער. אבער די אלע פערזוכען הא-בען צו קיינע רעזולטאטען ניט געפיהרט. אין וולאדיוואסטאק האט זיך דאן געפו-נען דער גענעראל-גובערנאטאר גאנדא-טי, א צורר-היהודים. ער האט ניט דער-לאזען, אז א יודישער פוס זאל בעטרע-טען דעם „הייליגען באדען" פון סיביר.

— אבער אין די יאהרען פון דער רע-וואלוציע און בירגער-קריג זענען טאקען יודען אנגעקומען אין סיביר. די איינגע-זעסענע יודען, וואס זענען געווען מעהר-ווייניגער וואוילהאבענד, האבען גע-טאן אלץ, וואס איז נאר געווען מעגליך פאר די אנגעקומענע. אבער דאס האט ניט געקלעקט. עס איז נאך געווען א גרויסע מאסע קריגס-געפאנגענע קריס-טען. זייער צאהל האט בעטראפען איבער דרייסיג טויזענד. מען האט געמוזט עפעס טאן פאר זיי. ווארים, אויסער ריין-מענ-שליכע טעמים, האבען זיי זיך געקליבען צו פאהרען צוריק נאך זייערע היימען, און פון, ווען מען וואלט זיך אנ'אגעט זיי צו העלפען, ווען זיי זעהען, אז צו יו-דען בעציהט מען זיך בעסער, אז זיי הלפט מען און קריסטען לאזט מען אויף צרות, וואלטען זיי זיך זיכער אפגערע-כענט. אבער די הילף פאר אזא גרויסער צאהל מענשען האט געמיינט פיל געלט און ארבייט.

— איך בין ארייגגעטרעטען אין פער-האנדלונגען מיט'ן אמעריקאנער „דזשאינט" און איך האב אויסגעפיהרט, אז מען זאל עפענען אנ'אפטיילונג אויך אין וולאדי-וואסטאק. איך האב געהאט די עהרע צו זיין דער פרעזידענט פון דער דאזיגער אינסטיטוציע — דערצעהלט ה' סאלא-ווייטשיק.

— די לאגע אין וולאדיוואסטאק איז אבער געווארען זעהר שלעכט. עס זענען געקומען רעגירונגען און זענען שנעל פערשוואונדען. אבער יעדע רעגירונג האט די ערשטע זאך זיך גענומען אפ-רעכענען מיט די יודען, און עס איז געווארען אזוי ענג, אז מען האט גע-מוזט ארויסכאפען פון וולאדיוואסטאק. דער שטראם האט זיך א לאז געטאן אין כארבין.

— כארבין, וואס האט זיך אמאל אונטער רוסלאנד, בעלאנגט איצט צו כינע, און דארט האבען זיך בעזעצט טויזענדער יודען. איצט דערגרייכט די צאהל צווישען פערצען און פופצעהן טוי-זענט.

פערשטעהט זיך, אז מען האט ביי די דאזיגע אומשטענדען ניט געקענט רעדען וועגען ערציהען די קינדער, וועגען גאנאזירען א יודיש לעבען, אז מען איז ניט זיכער געווען, צי מען וועט דארט פערבלייבען לאנג. דאס איז דאך געווען אנ'אכסניא פאר די וואנדערער, אין דער פערצווייפעלטער(?) חיים סאלאווייטשיק האט זיך ווידער געמוזט א נעם טאן בויען און שאפען, מאכען, אז די פערוואלגערטע זאלען זיך פיהלען אלס יודען און זאלען קענען אריבערטראגען דעם עלענט זיי-ערען.

מיר האבען זיך א נעם געטאן שאפען א תלמוד-תורה, וואו מען זאל מיט זיי לערנען יודישע למודים. איך האב זיך ארומגעזעהן, אז מען מוז אויך זארגען די קינדער זאלען זיין אומשטאנד אליין צו פערדינען אויפ'ן לעבען, און מיר איז איינגעפאלען, אז מען זאל די קינדער לערנען א מלאכה. און דאס איז געטאן געווארען.

און ה' סאלאווייטשיק האט געצייגט א לעדערנעם פארטפעל און אויפ'ן פארט-פעל איז אויפגעקריצט, אין מיטעל, א דאנק אין הכרת-טובה צו איהם, וואס האט פאר זיי, פאר די קינדער, געזארגט. עס איז שעהנע ארבייט. עס איז קענטיג, אז דאס איז געמאכט געווארען פון הענד וואס ווייסען ווי ארומצוגעהן מיט געצייג.

— דאס איז זייער ארבייט — האט הער סאלאווייטשיק בעמערקט מיט א צופרידענעם שמייכעל.

עס איז געווען א שטיקעל צייט, ווען די יודען פון כארבין האבען זיך ווי-ניט איז דורכגעשלאגען. עס האט זיך אנגעפאנגען ענטוויקלען א קלאס, וואס האט אנגעפאנגען ארומגעהן מיט זאך אויף די פלעצער אין די שטעטלעך, וואס בעלאנגען צו סאוויעט-רוסלאנד. מען איינגעהאנדלען פראדוקטען און אפגעזעצט געוויסע ארטיקלען. עס האט זיך געבראכט, אז עס וועט זיך ענטוויק-לען א גרויסער האנדעל, אבער די סאוויעט-רעגירונג האט, קענטיג, געקוקט קרום אויף דעם דאזיגען מין מסחר. מען האט איינגעפיהרט אנ'אפצאל אויף וויזעס, א סומע פון דריי הונדערט רובל, און דאס קאן מען זיך ניט ערלויבען, איז טאקע זעהר שלעכט, ווייל עס איז נישטא קיין מיטלען ווי זיך דורכצושלאגען.

אבער ניט קוקענדיג אויף די שלעכ-טע צייטען, האט זיך דאך איינגעגעבען צו שאפען א יודיש לעבען אין יעדער ווייטער שטאט. אין כארבין קאנט איהר היינט-צו-טאג דאוונען א מנחה בצבור. עס געפינען זיך צוויי גרויסע שוהלען. א מושב זקנים, א בעקערעי, וואס איז אבער וואס ווערט לעצטענס אויסגעגעבען אין ארענדע. עס איז אויך פערהאן א שוהל פאר מיידלעך, וואו זיי לערנען זיך גע-העהן. עס געפינען זיך אלערליי ציוניסטי-שע און ראדיקאלע ארגאניזאציעס. די צרה איז אבער, וואס מען מיהלט צו שטארק די גלות. די דאזיגע קערפער-שאפטען נויטיגען זיך אין געלט, זיי מו-זען בעקומען שטיצע.

די טראגעדיע פון א סער-בישער גרעפין.

א שפאנענדע געשיכטע פון לידענשאפט און רויש. וואס האט די העלדין דערפיהרט צום אפגרונד.

מיט עטליכע טעג צוריק איז פון בעל-גראד ארויסגעשיקט געווארען די גרעפין אלגא אטעפס בעוואכט מיט פאליציי צו דער איטאליענישער גרעניץ.

דאס איז די טרויעריגע ידיעה, וואס ווערט געבראכט אין די סערבישע צייטונגען, אבער ערשט דער בעריכט פון דער פאליציי, וואס איז נאטירליך נישט בעשטימט פאר דער עפענטליכקייט, דער-צעהלט פון א טראגעדיע, און פון א שפאנענדען ראמאן פון א פרוי, פון וועלכער עס איז געלונגען א געוויסער בעלגראדער צייטונג, צו דערגעהן די אינטערעסאנטע פרטים.

דער נאמען פון דער גרעפינ'ס פאטער איז נישט בעוואוסט זעהר בעקאנט, מ'ווייסט בלויז, אז ער איז געווען א פאלקאווניק אין דער עסטרייכיש-אונגארישער ארמעע, פון באסנישער אפשטאמונג און איז גע-שטארבען בעת דער מלחמה איבערלא-זענדיג זיין פרוי און קינדער אין גרויס נויט.

נאך'ן טויט פון פאלקאווניק האבען די אלמנה מיט איהר יונגער שעהנער טאכ-טער זיך גענומען לעבען ווי פריי פויגעל. זייער הויז איז געווארען דאס בעלעבט-סטע הויז פון דער הערצעגאווינישער הויפט-שטאדט. אלע נאכט פלעגען זיך דארט פערזאמלען די פריינד פון פער-שטארבענעם פאלקאווניק, אפיצירען, רייכע לייט און אלערליי פערעהרער.

די אפיצירען, וואס זענען אויף א וויזיט געקומען פון שלאכט-פעלד און די, וואס זענען אויפ'ן שלאכט-פעלד געגאנגען האבען זיך פאר זייער אבפאהרען געוויילט ביי דער מוטער מיט דער טאכטער, דארט פערלעבט די פאר גילדענע שעהן און פון זיי געלעבט א יום.

ביפעלעכווייז האבען זיך די פע[...] אבער אויסגעלעבט די טעג[...] דער גאס, וואו די שעהנע פירמע[...]

(ענדע—זעה זייטע 6)

לאדזער כראניק.

קאמיסיע צו קאנטראלירען ארבייטסלאזיגקייטס־פאנד.

(מ) אין די נאהענטסטע טעג קומט צו־זאמען קיין לאדז א קאמיסיע צו קאנ־טראלירען די מעטאדען פון ארבייטסלאזיגקייטס־פאנד. די קאמיסיע ווערט ארויסגעשיקט דורכ'ן ארבייטס־מיניס־טעריום.

וועגן בעפרייען פון דירה־געלד וואוינונגען פון 1 צימער.

דער לאדזשער שעף מעטאסאויל־ארבייטער־פעראיין איז געווען אינפארמירט, אז די לאדזשער רעפרעזענטאנטן האבען ארויס־געטראגען אין סיים א פאר־שלאג צו בעפ־רייען פון דירה־געלד וואוינונגען פון 1 צימער.

מיטינג פון גייסטיגע ארבייטער

(!) לויט דער אנאנסירונג פון אלע האנדעלס־אנגעשטעלטע פעראיינען קומט פרייטאג פאר אין „פילהארמאניע" זאל א מיטינג פון גייסטיגע ארבייטער וועגען די לעצטע אינסט־רוקציעס, וועגן די דרינ־גענדע הילף פאר גייסטיגע ארבייטסלאזע וועלכע ענטהאלטען פארשריפטען, וואס נעמען צו בעי א סך ארבייטסלאזע די שטיצע.

איבערגעפאהרען דורך אנ'אויטא.

דער 25־יעהריגער וו. וישעליבאווסקי האט געלטען אונטער געוואלט אריבער־געהן די גאס פון וואלטשאניע ראג צינגעל־גאס איז ער א־געפאלען אונטער די רעדער פון א דורכפאהרענדען אויטא. אין א זעהר שווערען צושטאנד האט מען אוהם אבגעפיהרט אין שפיטאל.

דער ראבינאט דראהט צו אסר'ען אלע יודישע יאטקעס,

אין וועלכע ס'ווערט פערקויפט כשר מיט טריפה פלייש צוזאמען.

(נ) אין שייכות מיט'ן לעצטען בע־שלוס פון ראבינאט און ועד־הכשרות וועגען שטערען דעם פערקויף פון כשר און טריפה פלייש אין איין יאטקע, איז געלטען אבגעשיקט געווארען צום פלייש־הענדלער־פעראיין (פעטריקאווער 24) א בריף, אין וועלכען עס ווערט בעטאנט, אז דער אויפן פון געמישטע יאטקעס האט שוין געבראכט צו א סך דורכפאלן מכשו־לים. דער ראבינאט מיט דער כשרות־קאמ־מיסיע ווארענט דעריבער וואס גיכער צו מאכען א סוף מיט די געמישטע יאטקעס. דעריבער האט דער ראבינאט געגעבען אלס דעם אומשטאנד וואס אזא רעפא־ם קאן אויף דער נאך ניט דורכגעפיהרט ווערען (דען א סך הונדערטער מענשען קאנען אבווערען די פרנסה) און עס האט די קצבים געגעבען צייט 4 וואכען אויף צו ליקווידירען דעם צוזאמענלעגען פון כשר'ס מיט טריפה'ס. אין פאל, ווען די קצבים וועלען די דאזיגע פעראר־דנונג ניט דורכפיהרען אין משך פון די 4 וואכען, דראהט אז די אלע דאזיגע געמישטע יאטקעס וועלען ערקלערט גע־אסר'ט ווערען.

וואיעוואדא יאשטשאלט פעראררדענט, אז די ווירטס־לייט זאלן אויסהענגען אין די טויערן רשימות פון דירה־געלד און שוויאדטשענים.

(§) פון לאקאטאר־פעראיין ווערט מיט־געטיילט מיר זוך, אז די הויז־ווירטען מוזען לויט דעם 7 ארטיקעל פון געזעץ וועגען לאקאטארען־שוץ, ארויסהענגען און האלטען אין ערדגעשאס אין הויז־טויער אויף א אנגעוויזענעם ארט, אויסצוגען (ווינקלען), וועלכע זאלען אויפווייזען די הויך פון פאר מלחמה'דיגען דירה־געלד פון יעדער וואוינונג באזונדער, די סומעס, וועלכע פאלען אויס נאך דער געהעריגע צושטי־מונג פון לאקאל אויף יעדען לאקאטאר באזונדער און די הויך פון די צואוגעסגאבען, וועלכע דער הויז־ווירט רעכענט צו דעם דירה־געלד, לויט די סטאוו־קעס פון 1914.

טליתים, תפילין און סידורים.

(נ) די קהלה האט געלטען איינגע־קויפט פאר ס־ך 300 זל. טליתים תפילין חומשים און סידורים פאר די יודישע ארעסטאנטען אין דער מיליטער־ישער טורמע. די קהלה האט אויך געווארנט דעם־פאר, אז די דאזיגע ארעסטאנטען זאלען האבען א ספר־תורה, כדי צו קאנען דאווענען בצבור.

„דזשאינט"־געלדער פאר תלמוד־תורה'ס איז לאדז.

(נ) פון ווארשאווער בעשטעהענדען קא־מיטעט, וואס געפינט זיך אונטער'ן פרעזי־דענט־אראט פון ב־אס. משה שאר, רעפ. ה. פארבשטיין און ראסט. יעקב טראקיג־היים, איז געלטען אנגעקומען אין דער קהלה 3693 זלאטים מיט 50 גראשען פאר פאלגענדע לאדזשער תלמוד־תורות:
„בית־יעקב" (זאלארניא 66) — 445 זל.; ת"ת (פעטע־גאס 18) — 178 זל.; אהבת תורה (וואלבארסקא 20) — 445 זל.; רב'ס ת"ת (שוו. יאקובא 6) — 356 זל.; יסודי התורה (אלעע 1 מאי 37) — 222.50 זל.; ת"ת ד'אלטשטאט (בזשע־זשינער 23) — 267 זל.; בית־יעקב (צוי־געל נאס 24) — 267 זל.; ת"ת פון לי־מאנא 31 — 178 זל.; „מחזיקי הדת" (סאלנא 7) — 178 זל.; יסודי התורה (קילינסקי 116) — 133.50 זל.; יסודי התו־ה (זאזשעוויסקא 7) — 178 זל.; ת"ת פון אלעקסאנדער נאס 13 — 267 זל.; ת"ת פון צינגעל נאס 59 — 89 זל.; שומרי הדת (נוי־זאזשעוויסקא 7) — 178 זל.; תו־ת חסד (קילינסקי 29) — 311.50 זלאטים.
א חוץ דעם זענען אנגעקומען פון „דזשאינט"־קאמיטעט אין ווארשא 10 פאר שיך פאר א היגער ת"ת.
די געלדער האט די קהלה־קאנצעלא־ריע געלטען שוין אנגעהויבען אויסצאהלען געגען בעשטעטיגונגען פון די רעס־פעקטיווע תלמוד־תורה'ס.

צוגאב־פאבאר־קאמיסיע אמטירט קומענדיגען דינסטאג.

(§) ווי מיר זענען אינפארמירט פון דער סטאראסטווא, וועט דעם 15 פעברואר ה. י. קומענדיגען דינסטאג 8 א זייגער אין דער פריה צוגעהויבען צו אמטירען א צו־גאב פאבאר־קאמיסיע אויפ'ן לאדזשער מא־וויאס אין לאקאל פון פ. פ. או., פאוויאט פעטריקאווער 187.
אויף דער פאבאר־קאמיסיע דארפען זיך צושטעלען די יאהרגענג 1904 און 1905, וועלכע האבען נישט ערפילט זייער מיליטער־פליכטען און זענען אינגע־שריבען אין די פאבאר־ליסטעס און אלע פאבאראוועס פון 1905 און עלטערע וועל־כע בעציהונג צו דעם מיליטער־דינסט איז נאך ביז איצט נישט פארגעשטעלט געווארען צוליב פערשידענע סבות, און וועגען וועלכע עס זענען דער סטאראס־טווא פארגעשטעלט געווארען אויסציגען פון די פאבאר־ליסטעס.

פער'משפט א הויז־ווירט פאר ניט רע־מאנטירען דעם לאקאטאר'ס וואוינונג.

(מ) דעם 7. פעברואר האט האט פערי־דענס־גערילט פון IV. קרייז בעטראכט דעם פראצעס פון אנטאני קארלינסקי, דער הויז־ווירט פון קושניושאווא 6. ער איז צוגעשטעלט געווארען דורך דער וואוי־נונגס־אינספעקציע פאר נישט אויספיהרען א רעמאנט אין דער וואוינונג פון זיין לאקאטאר נאכמשאראוויטש.
דאס געריכט האט אוהם פערמשפט צו בעצאהלען 20 זלאטים שטראף און דעם רעמאנט אדורכצופיהרען אין פער־לויף פון 3 חדשים.

רעגירונגס־קאמיסאריאט ווערט איבערגעטראגען.

(ע) ווי בעקאנט, האט דער וואיעוואד־זשאפט־אמט זיך איבערגעטראגען אין פאזנאנסקי'ס פאלאץ. אויך די קאמערען פון דער פאליציי, וואס האט זיך פריער געפינען אויף קילינסקי נאס ט־אמט זיך דארט אויבער.
אין לאקאל פון דער פאליציי־קאמענדע אויף קילינסקי, ציהט זיך אריין דער רע־גירונגס־קאמיסאריאט.

שבת, אדער זונטאג־רוהע?

פראטעסט מיטינג פון יודיש־רעליגיעזער ארבייטער.

(נ) אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס אין דער טאמאשאווער פאבריק פון דער פירמע לאנדסבערג זענען בעשעפטיגט גע־ווען די יודישע ארבייטער, וועלכע האבען, אנטער'ן איינפלוס פון רא־מינגען קולטור־אמט, נישט געוואלט ארבייטען שבת טאג מיט א שעה לענגער (ד. ה. 9 שעה), כדי אזוי ארום צוצוארבייטען די צייט פאר'ן שבת'דיגען רוה־טאג — האט די לאדזשער „פועלי אמוני ישראל" מאנטאג אוונט צוזאמענגערופען אין איינער זאל א פראטעסט־מיטינג אונ־טער'ן נאמען: „שבת, אדער זונטאג?" דער מיטינג האט צוגעצויגען אנ'עולם פון קרוב 300 מאן פון דער לאדזשער יו־דישער בעפעלקערונג.
דער ערשטער האט רעפערירט ה' בא־כאן, וועלכער האט בעלויכטען די שטע־לונג פון דער יודישער אינטעליגענץ צו דער פראגע פון שבת־רוה, שטעמפלענדיג דאס פון טאמאשאווער יודישען קולטור־אמט אלס פערראט געגען די יודי־שע רעליגיעזע ארבייטער.
איינגעזעהענדיג, אז דער מיטינג האלט בא איבערגעריסען ווערען, האט דער פאר־זיצער איבערגעלייענט די רעזאלוציע מיט פ־אטעסט געגען טאמאשאווער קול־טור־אמט, וועלכער העלפט מיט זיין האנדלונג צובשטויסען יודישע ארבייטער פון די ארבייטס־פאזיציעס און די פאב־ריקען, מאלעגדיג דערמיט א פריי א־רט פאר קריסטליכע ארבייטער, און נעמט צו די יודישע רעליגיעזע ארבייטער יעדע מעגליכקייט פון פראדוקטיוויזירונג.

א בלוטיגע חתונה.

פויערים שיסען „נאַ וויוואַט" און דערהרג'ענען אַ מענש.

(או) אין דארף שווירשק אונטער לאדז האט דער פויער דיודזינסקי חתונה גע־מאכט א טאכטער. עס איז פערבעטען גע־ווארען א סך געסט פון די ארומיגע דער־פער. זייענדיג שוין גאט אנגעשפור'ט זע־נען עטליכע פויערים ארויס אין וואלד און גענומען שיסען „נא וויוואט". א קויל האט געטראפען א געוויסע ראזאליא בעני־קאווסקי און זי אויפ'ן ארט געטויטעט.

קאנפעקציאנערען בעקומען ביליגען שטראם.

(ע) מיט א צייט צוריק האט דער קאנ־פעקציאנער־ען־פער־אין זיך געווענדעט צו דער דירעקציע פון דער עלעקטראוויזיע וועגען געבען אלע קאנפעקציאנערען, וואס האבען נאכטען־געשעפטען, א הנחה פון עלעקטרישען שטראם. געלטען איז דער־קאנפעקציאנער־פעראיין געווארען אינ־פארמירט, אז די דירעקציע פון דער עלעקטראוויזיע האט, די ביזע ערפילט און די קאנפעקציאנערען וועלען בעקומען בי־ליגען שטראם אין די נעווע־לבער.

מיטינג פון די ארבייטער אין לעאנארד'ס פאבריק

וועגן דער בעפארשטעהענדער לוין־אַקציע אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע.

דער אויספיהרונגס־קאמיטעט פון דער הויפט־פערוואלטונג פון טעקסטיל־ארבייטער־פעראיין האט בעשלאסען צו אר־גאניזירען מיטינגען אין די גרעסערע פאבריקען, כדי די ארבייטער זאלען זיך ארויסזאגען וועגען דער לוין־הוספה.
איינער פון די מיטינגען איז פארגע־קומען אין לעאנארד'ס פאבריק. רעפ. וואשקעוויטש און ראטמאן זענען הא־בען אנגעוויזען, אז זייט דעם לעצטען שטרייק אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע איז דער יקרות געשטיגען אויף 40 פראצענט און די שכירות זענען געהעכערט געווארען קוים אויף 17 פ־אצענט.
אויף אזא אופן איז די שכירות פון ה. טעקסטיל־א־בייטער פערקלענערט גע־ווארען אויף 27 פראצענט. א הוספה־אק־ציע, פיהרען אוים ווייטער, איז אין אזא פאל א נויטווענדיגקייט. עס מוז בעשלאסען ווערען א בלאק פון אלע טעק־סטיל־פעראיינען איבער'ן גאנצען לאנד און די אקציע דארף א־וסגעטען נישט בלויז לאדז, נאר די גאנצע רעפובליק.
דאן האט זיך אנטוויקעלט א דיסקוסיע אין וועלכער עס האבען אנטייל גענומען די א־בייטער פון דער פאבריק. צום סוף איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אין וועלכע די ארבייטער וועלען אויפגעפאדערט אנצוהייבען די לוין־אק־ציע.

פערזאמלונג פון יודישע און דייטשע שערער.

מאנטאג ד. 7 פעברואר איז פארגעקו־מען א געמיינזאמע בע־אטונג פון יודי־שע און דייטשע שערער־ארבייטער. עס איז בעשלאסען געווארען צו רופען א גע־מיינזאמע פערזאמלונג פון יודישע און קריסטליכע שערער־ארבייטער אויף דעם קומענדיגען שבת צו־נאכטס.

בעריכטיגונג.

פון בית־יתומים (זגער־זשער 40) בעט מען אונז צו בעריכטיגען, אז די רעווי־זיאנס־קאמיסיע, וואס איז געוועהלט גע־ווארען אויף דער לעצטער אלגעמיינער פערזאמלונג, בעשטעהט נאר פון פאלגענ־דע ה"ה: פעלדמאן, סאלאמאנאוויטש ד. ז. ווינער.

ראדאשיצער רבי קראנקערהייט געקומען קיין לאדז אויף קוראציע.

הונדערטער לאדזער חסידים אַנטקעגענגעפאהרען דעם רבי'ן ביז טושין.

(נ) צוליב דעם, וואס דער געזונט־צו־שטאנד פון ראדאשיצער רבי ר' אליעזר דוד שליט"א האט אין די לעצטע וואכען זיך נישט פערבעסערט, האבען די רא־דאשיצער חסידים פון לאדז זיך בעמיהט אז דער רבי זאל מ־ונה זיין אהערצוקומען קיין לאדז אויף קוראציע. דער רבי האט זיך אבער אנטקעגענגעשטעלט דעם ווילען פון די חסידים און גע'טענה'ט, אז „מן הסתם דארף אזוי זיין".
לסוף איז דעם רבינ'ס בני־בית, אונ־טער דער ווירקונג פון די ראדאשיצער חסידים געלונגען צוצורעדען דעם רבי'ן ער זאל ארויספאהרען קיין לאדז. צו דעם צוועק זענען ארויסגעפאהרען קיין ראדא־שיץ עטליכע לאדזער חסידים, וועלכע האבען דעם רבי'ן צוגעגרייט צו דער נסיעה.
מאנטאג פ־נאכט איז דער קראנקער א־ויס־געפאהרען פון ראדאשיץ אין אנ'אויטא אין דער בעגלייטונג פון זיין זוהן דעם ראדאשיצער רב, זיין זוהן ר' חיים אשר און זיין טאכטער, די סאבאניאווער רבי'צין.
ווען דער רבי איז ארויסגעפאהרען פון ראדאשיץ האבען די יודען און שטעטיל פערמאכט די געוועלבער. מען האט גע־זעגנט געוויינט און געוואונשען זיך, אז מען זאל נאך דערלעבען צו זעהן דעם רבי'ן צוריק אין ראדאשיץ.
פון לאדז זענען דעם רבי'ן אנטקעגענ־געפאהרען קיין טושין און לאיני עטליכע אויטאמאבילען מיט חסידים, וועלכע האבען בעגלייט דעם רבי'ן קיין לאדז, וואו־הין ער איז אנגעקומען מאנטאג ארום 12 א זייגער בייטאג.
אין לאדז איז דער רבי פערפאהר־ען אויף נארוטאוויטש גאס 49 צו ה' יאנ־קעל פיעטרקאווסקי, וואו דער רבי גע־פינט זיך אונטער א זארגפעלטיגער אויפ־זיכט פון בעקאנטע דאקטוירים־ספעציא־ליסטען.
מצד די לאדזער חסידים איז געפיל־דעט געווארען פאר'ן רבינ'ס קראנקען־בעט אנ'עהרען־וואך וועלכע זאגט פאר'ן רבינ'ס ערהאלונג.
צום רבי'ן ווערט, אויסער דאקטוירים, קיינער נישט צוגעלאזען.

לאדז בעקומט א בעקוועמע באהן־פערבינדונג מיט די מזרח־קרעסען.

(ד) די באהן־קאמוניקאציע איז ביז אהער נישט געווען אזוי בעקוועם פאר לאדז אלס גרויסע אינדוסטריע־שטאט. קען לאדז קומען מאנ־טעגליך אין הונדער־טער פאסאזשירען פון די מזרח און מז־רח־ווארעוואודזוועס, וועלכע האבען נים קיין בעקוועמע פערבינדונג מיט אונזער שטאט.
כדי אנצוקומען קיין לאדז פון די מזרח־וואיעוואדזוועס, דארפען זיי נים בלויז איבערזעצען זיך עטליכע מאל, נאר אפט ווארטען עטליכע שעה אויף די סטאציעס אויף א צוג. בעים איצטיגען באהן־פאהרפלאן האט לאדז א דירעקטע פערבינדונג בלויז מיט ווארשא, פויזען, דאנציג, קראקא, קאטאוויץ און טשענסטאכוב.
אויף דעם פיהלט זיך איז לאדז א מאנגעל אין וואגאנען אויף די גאלט־צוגען לאדז — קוטנא קאלא — פויזען.
די באהן־טאבלע האט די פערהאנדלונג אין אונזערען פאהרפלאן גענומען און אלס אין בעשלאסען זיי אויסצובעסערן.
אין קומענדיגען פאהרפלאן, וועלכער איז שוין איצט אויסגעארבייט געווארען, איז פאר־אויסגעזעהען א בעקוועמע פער־בינדונג צווישען לאדז און די שטעט פון די מזרח־וואיעוואדזוועס.

אסעקוראציע־קאסע אויפ'ן טויט־פאל פון יודישע האנדווערקער.

נייע פערוואלטונג אַז ראַט פון דער האנדווערקער־באַנק.

(נ) אויף דער זונטאג'דיגער אלגעמיי־נער פערזאמלונג פון דער האנדווערקער־באנק (פאלודניאווא 4) איז בעשלאסען געווארען צו שאפען אנ'אסעקוראציע־קא־סע פאר די מיטגלידער אויפ'ן פאל פון טויט. די פאמיליעס פון די פערשטארבע־נע האנדווערקער וועלען אזוי ארום זיין פערזיכערט מיט א געוויסע סומע. צו דעם צוועק וועלען די מיטגלידער ספעציעל בע־שטייערט ווערען.
דער פלאן פון דער דאזיגער אסעקורא־ציע־קאסע איז איבערגעגעבען געווארען צום אויסארבייטען דער נייער פער־וואל־טונג.
די פערזאמלונג האט אויך בעשלאסען צו פערגרעסערן דעם פאי פאר די מיט־גלידער פון 10 אויף 15 פ־אצענט פון דער סומע, וואס דער מיטגלי דערמאנט גע־בארגט אין דער באנק, ארבייטס־עטענדיג און אויך אלס מיטגליד.
לויט'ן פארשלאג פון ה' ראובן האפ־מאן האט די פערזאמלונג ארויסגעשיקט א בעגריסונגס־דעפעשע צו דער פאמיליע פון פער־שטארבענעם האנדווערקער־פיה־רער און ווארשא, אברהם צווייפוס. א בעגריסונגס־טעלעגראם צו אוצר־פאב. משטרוויע קראז, דעם פרעזעס פון דער צענטראלע און פוילען צוליב'ן טויט פון זיין פאטער. גלייכצייטיג האבען די פער־זאמלטע ארויסגעשיקט א דעפעשע צו ד"ר מ. קלומעל, ווינשענדיג אוהם א גוטע בעסערונג. (ד"ר קלומעל איז, ווי בעי־וואוסט, קראנק).
צום סוף איז ארויסגעוועהלט געווארען פאלגענדער נייער ראט:
א. יאקעל, א. רודער, ש. נייפעלד, ר. האפמאן, ל. באום, מ. ליבערמאן, מ. צא־רניצקי, א. צימערמאן, מ. הערשקאוויטש, י. ליבלינסקי, ש. וויטשענקי, י. שוואר־צבערג.
אין דער פערוואלטונג זענען אריין די ה"ה: ב. ארדונאנץ, מ. פיין, י. פוטערמאן אלס קאנדידאטען: א. פיאלקא, ל. קראקויער, ל. קויפמאן.

2 זעלבסטמארדען.

(—) אויף בזשעזשינסקא 13 האט זיך פער־סמ'ט מיט עסיג־עסענץ די 19־יעהריגע יאדוויגא בזשאזשאווסקא.
— אויף דזשעוונאווסקא 3 האט מיט'ן צוועק צו בעגעהן זעלבסטמארד זיך פער־גיפטעט דער ארבייטער וואצלאוו קאוואל משוש.

וואס ווערט היינט געשפילט

אין די טעאַטערן און קינאס?

שטעדטיש־טעאטער: — „אוס־מיגע לאנגו".
פאפולארנע: — „סאד וועסאַ־לים ניעדזוויעדזשעם".
אימפעריאל: — „די קריג־וועגען פון די מוטש שקלאפען".
לונא: — „דער צייכען פון זארא".
רעדיוש: — „כורלאק פון דער וואלגא".
גראנד־קינא: — „די מעדלעך אונטער דער קאנטראל".
אדעאָן — „דער קארק ברעכינער גמיגע".
קארסא — „דאס רעכט פון דער פויסט".
אפאלא: — „פאט און פאטאשאָן אלס שוואָגערס".
קינא פוג'ס קאָמפעראַטיוו: און **מלוכה־אַנגעשטעלטע:** — „דרייַ וואַכען קעניגליכע ליבע".

טעאטער סקאלא
צעגעלניאנא 18.

נאסטשפילען פון בערימטען ארטיסט

יוליוס אדלער

צוזאמען מיט זיין אויסגעצייכנעטן אַנסאַמבל: פ ר ו י ע ן: הדסה, האלישע, סאלמאן, רעבינא, שאיעוויטש, מ ע נ ע ר: ברין, לואי, קורץ, קעץ, קראנץ, שטעקטנדער, רעסשטיין און אנדערע.

פרייטאג, דעם 11־טען פעברואר 8,30 אוו. די זעהר אויסגעצייכענטע פיעסע פון א. ווילדנאנס

ליבע און ערַאטיק
הויפטראָל ד"ר מארטין—יוליוס אַדלער.

שבת, דעם 12־טען פעברואר 3,30 נאכמ. צו ביליגע פרייזען
די בעליבטע פיעסע — — **תלמיד חכם** הויפטראָל תלמיד חכם יוליוס אַדלער.

שבת, דעם 12־טען 8,30 אוו. גוטסקאָוו'ס בעריהמטע טראגעדיע

אוריאל אקאסטא
הויפטראָל אקאסטא—יוליוס אַדלער.

מאנטאג, דעם 14־טען פעברואר 8,30 אוו. גרויסע פאָפולערע פאָר־שטעלונג צו ביליגע פרייזען — — **ישיבה בחור**

אין פראָבען דער נייעס־טער שלאַגער, עפעקט ערוויק. **„דער בלינדער מאלער"**

בילעטען אין קאסע פון טעאטער ■ אימפרעסאריא: א. ש ט ע ק ע ד ע ר.

א יודישע פראווינציאנעלע קאמעדיסטקע.

(ענדע פון זייט 3).

ווך אזא יוד, א זקן, ווי איך, מפרנס, פון וואס ציה איך די חיתה? פרעגט שוין בעסער נים! ווען עס איז דא בטחון און גאט און אביסעל שכל אין קאפ, דרעהט מען זיך אהין און אהער, מ'דרעהט זיך און מען דרעהט זיך דא ארוים. אמת, אמאל דרעהט מען זיך ארוין, אבער אז דער אויבער-שטער העלפט, דרעהט מען זיך סוף כל סוף ארוים — און מען לעבט.

אנצט אבער האב איך זיך ווידער ארייננעדרעהט. און איך האב בעשלאסען זיך צו בעזעצען אין ארץ ישראל היינט דאס. פאה... איך דאס, הייסט עס, בעזונ-דערן מיין מצ'לטער און וומשפחה, און אז אין ארץ ישראל וועט ווערען בעסער, וועל איך פאהרען אהין דערלעבען דאס ביסעל יצהרען. דען וואס מיינט איהר, אין ארץ ישראל איז קיין גאט נישטא? מיינט איהר, אז אין ארץ ישראל זענען קיין קא-מוניסטען נישטא, און אז איך דארט קען דרעהען אהין און אהער, ביז מען דרעהט זיך ווי עס איז א-ויס, אדער א-ריין?

— פארוואס זאל אזא יוד ווי איהר מאקע נים געהן קיין ארץ ישראל, ווען איהר האט נאר די מעגליכקייט? אויף וואס ווארט איהר?

— וגאס הייסט, אויף וואס ווארט איך? דערווייל מאכט מען א לעבען אין ראסטאוו. בעסער, ערגער — אבער מען לעבט, און מען איז צווישען אייגענע, אונזער-ע יודען, אונזער-ע מענשען, און דער אויבערשטער קאן נאך רחמנות האבען און מען ווערט פטור פון דער רויטער חב-רה — און דאן האב איך דאך ווידער מיינע אייגענע זאוואדען און אנדערע עסקים, און דאס רעדעל קאן זיך צו-ריק א דרעה טאן; אבער אין ארץ ישראל, ווי דער עולם דערצעהלט, איז קיין פרנסה נישטא, קיין זאוואדען, פיליכט איז דארט מעהר האפנונג אויף עולם הבא, אבער עולם הזה איז דארט געווים נישטא...

— אויף וואס דארף אזא יוד ווי איהר, וואס איז שוין נים קיין יונגער-מאן — אויף וואס דארפט איהר עולם הזה? איז נים פיל בעסער צו לעבען אין ירושלים, ווען איהר האט די מעגליכקייט, ווי איהר, זאגט, אלס איין ראסטאווער-נא-דאנו?...

— וואס הייסט דאס, אויף וואס דארף איך עולם-הזה? איך זאג אייך, און איהר קאנט מיר גלויבען, אז מען האט נים קיין עולם-הזה, האט מען נים קיין עולם-הבא. עולם-הזה איז דער פא-זדאר, וואס פירט צום שעהנעם סאלאן, וואס הייסט עולם הבא. נים לאנג האט זיך בעזעצט מיין יונגסטער זוהן אין ארץ ישראל. ער גראבט דא-ט ערד, האקט שטיינער, האט קרחת און עסט קרחת. ער איז צופריעדען און גליקליך.

— איך בין אבער אומצופריעדען. ווא האט מיין זוהן געקאנט זיין א פראפע-סאר. מ'האט זיך ביי איהם געבעטען: זיי ביי אונז א פראפעסאר, א גרויסער מענש און לעב ווי א מענש. נייז, מיין זוהן אבער, דער יונגסטער הייסט דאס, האט נים ליב די רויטע חברה, און האט זיך מיט גרוים מאטערניש, מיט מסירות נפש זיך ארויסגעריסען קיין ארץ ישראל. מען האט איהם בשום אופן, פערשטעהט איר מיך, נים געוואלט ארויסלאזען פון רוס-לאנד — וואו וועלען זיי נעמען אזא קאפ

— א קאפ, זאג איך אייך, פון א גאון?

— מיין זוהן קאן לעבען אהן עולם-הזה. ער קאן און וויל לעבען מיט רוחניות

— איך קאן אבער נים לעבען אהן עולם-הזה, נאר מיט דער האפנונג אויף עולם-הבא..

* * *

איך האב איבערגעגעבען מיין שמועס מיט אייניגע פערזאנען אין וואגאן. איך מאך נים קיין פירושים, קיין קאמענטא-רען צו די ווערטער, וואס איך האב גע-הערט אלס מוסר-זוכער.

איך האב זיך אויפמערקזאם צוגעהערט ווי יודישע מענשען און יודישע פרויען, יונגע און אלטע, האבען צווישען זיך גע-שמועסט — איך האב מיט קיינעם נים דעבאטירט, נאר העכסטענס פראגען גע-שטעלט.

אין ד אויפגעלאפטע שמועסען שפי-געלט זיך אבער אב דאס נייע יודישע לע-בען אין רוסלאנד — דאס לעבען ווי עס איז.

נאטאן שטרויס און דעפ. פיינבורג קומען קיין ארץ-ישראל.

ירושלים (י.ט.א.) אין לויפענדען חודש וועלען בעזוכען ארץ-ישראל דער בעקאנטער יודיש-אמעריקאנער פילאנ-טראפ נאטאן שטרויס מיט זיין פרוי. נאטאן שטרויס וועט פערזענליך זיך בע-קענען מיט דער לאגע פון די פילאנ-טראפישע אינסטיטוציעס, וועלכע ער האט אונטערשטיצט און וועט בעשליסען וועגען דער פערברייטערונג פון זייער טעטיגקייט.

אין קורצען וועט אויך קומען קיין ארץ-ישראל דער מיטגליד פון ענגלישען פארלאמענט און פרעזידענט פון פרא-פאלעסטינא-קאמיטעט אין ענגלאנד ה' ס. פיינבורג.

פארשלאג אז קאנגרעס-מיט-גלידער מוזען זיין אמעריקא-נער געבוירענע פאלט דורך.

וואשינגטאן. (י.ט.א.) א דאנק קאנגרעסמאן פערלמאן איז אין דער יורידישער קאמיסיע פון קאנגרעס דורכ-געפאלען א פארשלאג צו ענדערן די קאנסטיטוציע אין דעם זין, אז בלויז אמעריקאנער געבוירענע זאלען קענען ווערען סענאטארען און קאנגרעס-לייט.

קאנגרעסמאן פערלמאן האט אנגע-פיהרט א העפטיגען קאמף געגען דער דאזיגער בעשרענקונג, אנווייזענדיג אויף דעם פאטריאטיזם פון פילע אנגעזעהע-נע קאנגרעסלייט, וועלכע זענען געווען אימיגראנטען. דער דאזיגער פארשלאג איז געווען דער אויפטו פון דעם קו-קלוקס-קלען.

דער שווייצארישער קאנסול שמואל גינצבורגער גע-שטארבען.

בערן. (י.ט.א.) אין וואנקוווער (קא-נאדא) איז געשטארבען דער שווייצארי-שער קאנסול פאר דער ענגלישער קא-לומביע ה' שמואל גינצבורגער. ה' גינצ-בורגער איז געווען אנ'אנגעזעהענער סוחר אין קאנאדא.

א דעלעגאציע פון ספרדישע יודען קיין אמעריקא.

ירושלים. (י.ט.א.) לויט בעשלוס פון וועלט-פערבאנד פון די ספרדישע יודען איז קיין אמעריקא ארויסגעפאה-רען דער רב הכולל שבתי זשאין פון מאנאסטיר אין מאקעדאניען. דער ציל פון דער רייזע איז ארגאניזירען די ספרדישע יודען אין אמעריקא און פער-אינטערעסירען זיי מיט דער אויפבוי-ארבייט פון די ספרדישע יודען אין א"י.

די טראגעדיע פון א סער-בישער גרעפין.

(ענדע פון זייט 4).

דער מוטער האבען געוואוינט די „אוליצא חלאוונא" איז וואס אמאל לעדיגער גע-ווארען. די פירשטין אלגא איז מיט אמאל געווארען דער שטערן פון די ביליגע קאפע-הייזער.

דאס איז אבער בלויז געווען דער אנ-הויב פון דער קאריערע. זי איז באלד דערויף אוועק קיין וויען, דאס איז געווען אין דער גוטער אינפלאציע-צייט. די אינפלאציע-העלדען האבען די פירשטין נישט געקארגט א פלאץ שאמפאניער און זי האט זיך געווארפען צו א לעבען פון לוסט, טאנץ און לידענשאפט.

און דא האט די יונגע פירשטין דער-שפירט מיט אמאל דעם פטערדיגען דראנג צו לעבען און רוישען אהן אויסהער. יעדען טאג נייע בעלער, נייע איינדרוקען סיטואציעס. די רייכע בעלער, אין די גרויסע סאלאנען האבען זיך איהר צוגע-בעסען און זי האט ווידער אנגעהויבען צו מאכען איהרע נאכט-בעזוכען אין די ביליגע נאכט-לאקאלען פון דעם גרויסען וויען.

דא האט איהר א מאל פאסירט א אומ-גליק. א שכור האט איהר אריינגעווארפט א מעסער אין אויג, דאס אויג איז אינ-גאנצען אויסגערינען. דערפאר האט זי זיך אבער געלאזט מאכען א קינסטליך אויג, וואס האט איהר נאך צוגעגעבען נאך מעהר חן און כשוף.

און אין איינעם אזא נאכט-לאקאל האט זי זיך געטראפען מיט דעם פלאט-אפיציר גראף אטעמס, א לעב-יונג, וואס האט הינטער זיך געהאט מעהר ווי איין ליבעס-סקאנדאל'עכעל. עס האט איהם דערביי נישט אבגעהאלטען דער נישט גאנץ זוי-בערער שם פון דער פירשטין, אלגא און ער האט זיך אין איהר פערליבט איבער די אויערען.

דאס פארל האט שוין באלד חתונה געהאט און די פירשטין אלגא האט איהר קאריערע געמאכט. יעצט האט זיך פאר איהר א לעבען אין רייכע סאלאנען, מיט אייגענע עקיפאזשען, אויטאמאבילען און בעלער אין אייגענע סאלאן, אויף וועל-כע עס האט נים געשוינט אויף דער בערזע איהר רייכער מאן א בערזען-שפעקולאנט. די רייכע אמעריקאנער און ענגלענדער, וואס האבען דעמאלט אין קרימען עסטרייך פאר זייערע דאלארען און פונטען געמאכט א שעהן לעבען, האבען דער פירשטין אלגין ארויסגעווי-זען זייער איידעלע פערעהרונג און דא איז פלוצלונג די אינפלאציע-צייט גענאנ-גען צו ענדע.

דאס רייכטום האט אנגעהויבען צו פערשווינדען. די אלע פיינע הערען די-פלאמאטען, באנקירען און אמעריקאנער האבען אנגעהויבען צו שוינען דעם גרא-פען דעם גראשען. מען האט אנגעהוי-בען צו מאכען הלוואות אויף הלוואות, ביז דאס שעהנע פאר איז מיט אמאל פון וויען פערשוואונדען געווארען און די קרעדיטארען האבען געהאט איינזעהען מיט דער שעהנער פרינצעסין און זי נישט אנגעקלאגט אין געריכט.

וואס ווייטער איז געשעהען איז נישט גאנץ קלאר. מען ווייס בלויז דאס, אז באלד נאך ניי-יאהר איז די שעהנע פיר-שטין צוריקגעקומען קיין בעלגראד, גע-קליידט אין שווארצען און מיט טרערען אין די אויגען דערצעהלט איהרע פריינד און בעקאנטע פון איהר גרויס אומגליק, דאס איהר ליבער מאן איז געשטארבען.

די גרעפין האט דאן געבעטען הלוואות און האט זיך צוריק גענומען צו איהר אלטען שטייגער לעבען. אבער אין איין שעהנעם העלען טאג האט פלוצלינג אנ-געקלאפט אין האטעל וואו די גרעפין האט זיך געפונען, דער גראף אטעמס און זיך געפרעגט אויף זיין פרוי. מען האט איהם באלד אנגעוויזען איהר צי-מער און עס האט ארויסגעבראכען נאך נישט קיין שעהנער סקאנדאל. א ווארט פאר א ווארט דאס פארל האט זיך אויף אנ'אמת צוקריגט און מ'איז זיך צוגאנגען

פירשטין אלגא האט זיך מיט ברען צוריקגענומען צו איהר אלטען שטייגער לעבען אין די נאכט לאקאלען. דער גראף, איז שיעור די כפרה געווארען פאר זיין שעהן ווייבעל, אבער זי האט נישט גע-וואלט מעהר הערען און געדענקען פון איהם, איז געקראכען אזוי לאנג אין די פרעהליכע ערטער, ביז זי האט ביי פריינד און בעקאנטע אנגעהויבען צו בעטלען 20 ציגאר.

דער סקאנדאל איז געווארען וואס א מאל גרעסער. גאנץ בעלגראד האט גערעדט פון דער קאריערע פון דער שעהנער גרעפין, ביז די פאליציי זיך ארייגגעמישט און דער עפילאג פון דער געשיכטע איז געווען, אז די שעהנע גרעפין איז ארויסגעשיקט געווארען פון לאנד.

יעצט צוזאמען נאר בלויז די ציי-טונגען צו דער גראף אטעמס איז א אמת'ער גראף, אדער בלויז א וויגער אפעריסט, וואס האט זיך דעם גראף-טיטעל גענומען כדי בעסער צו פיהרען זיינע געשעפטען.

לעזט אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט".

די שאקאלאד
„אפטימא"
איז די בעסטע

א פארטפעל

אין וועלכען ס'האט זיך געפינען פאלגענדע גע-נענשטענדע איז פערלוירען געווארען: 1) א וועק-סעל אויף 345 זל. צאהלבאר ד. 18. מאי 1927 אין זשעשאו אויסשטעלער אהרן ווייסבערג, ארדרע לויטענבערג 2) אויף 69 זלאטים צאהלבאר היינט מיטוואך, ד. 9. פעברואר אויסשטעלער פידלער פיעטריקאווער 128, ארדרע פראנטשאק. 2 קווי-טס פון באנק פאלעך זאראבקאוויך, א מיליטער-ביכעל און א פאס אויפ'ן נאמען מרדכי פייטעלאוויטש אין אנדערע פאפירען. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען הויכע בעלוינונג אפצו-גרעגבען צו ה. מ. פייטלאוויטש, פא מארשקא 25.

Dr. med. H. LEICHTER
קאנסטאנטינער 9, רוג זאכאדניא
טעל. 49-66.
צייהן-כירורג
ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען ווי שטשעני-קעס, גומענס, דזשאנפעס, צאהן-פיסטולעס א.ז.וו.
נעמט אן פון 1-3 און פון 7-9 אוו. זונטאג 10-12.

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
ריוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו.
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19
(דזיעלנא)
אין מעבעל-געוועלב (פריוו.-וואוינ.) שטאנקעוויטש 29
ביי מיר איז שטענדיג פערש. גענוצטע מעבעל
אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Zgubiono
2 weksle: 1) na zł. 120 wyst. I. Brauner, Zaw. 35 pł. 5/III 27 r. 2) na zł 88 wyst. I. Litke, Wolb. 4 pł. 3/11-27 r, Weksle niniejsze unieważnia się. Znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem do Weisberga, St. Targowa 12.

וויענער דייטשע אפערעטע אין
סקאלא
דירעקציע צעמען.
היינט, מיטוואך ווערט נישט געשפילט.
מארגען, דאנערשטאג, 8.15 אוונט צום בענעפיס פון ה' מאטונע ווערט געגעבען די אפערעטע אין 3 אקטען
„האנא געהט טאנצען"
מוזיק פון ה' אייזלער.

אדוארט איבעראל
נאר פאטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזעהען מיט דער פאבריקס-מארקע
Palma-Patent
פאר וועלכע מיר גאראנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינ-דער-בענקלעך, שאטקאווע און געבעטע מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען! • רעעלסטע בעדינונג!
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85.

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
און צאהן-ערצטל.-קאבינעט
„SANITAS"
צעגעלניאנא 29, טעל. 44-51
בעראטונג 3 זל.

בעקאנטמאכונג!
די בעקאנטע ווארשאווער פירמע א. נ.
J. KRZYPOW
האט געעפענט אין לאדז אויקדער בענעדיקטא 16
א מעבעל-לאגער
פערקויפט און קויפט אלע ארט מעבעל, דיוואנען, ניי-מאשינען און גארדעראבע, פעלצען. כ'קויף פיאנאס, אנטיקען.
איך צאהל די העכסטע פרייזען! ביטע זיך צו איבערצייגען!

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Łodzi ogłasza konkurs na dostawę 840 m³ żwiru. Termin nadsyłania ofert według wzoru, który otrzymywać można w Wydziale Budownictwa — Oddziale Komunikacji upływa z dniem 21 lutego 1927 roku.

Warunki konkursu, warunki techniczne na dostawę żwiru przeglądać można w Wydziale Budownictwa — Oddział Komunikacji — pokój Nr. 58, poczynając od dnia 7 lutego 1927 roku codziennie od godz. 8½, do 12½.

Łódź, dnia 7 lutego 1927 roku.

MAGISTRAT m. ŁODZI.

ס'איז שוין ערשינען
„דער יתום" № 4
מיט פאלגענדען רייכען, אילוסטרירטען אינהאלט:
דיר. ל. ריגער: א וויכטיגער פאסטולאט פון דער יודישער ערציהונגס-ארבייט.
דאצ. ד"ר הל. שענאיך: די הויפט-בעדינגונגען פאר ענטוויקלונג פון קינדער-פערזארגונג (סוף).
ד"ר ל. פריבולסקי: וועגערישע קראנקהייטען ביי קינדער.
ב. טעפליצקא: „געבער" און „נעהמער".
ד"ר ד. מארגוליס: די שונאים פון אונזערע קינדער.
מ. ה. רומקאווסקי: ווען וועט ענדליך די לאדזער קהלה - פער-וואלטונג אויספיהרען איהרע התחיבות'ן?
הולדא קלאך: בילדלעך פון לאדזער יוד. פרויען-שוץ-פעראיין (IV-טע סעריע).
א. שלעזינגער: א קראנץ פערל פון תלמוד און מדרשים.
א. מיק: גראקעטען.
„סאציאל-געזעלשאפטליכער שפיגעל: „פרש".
בעריכטען פון געז. אינסטיטוציעס: פלענאר-זיצונג פונ'ם ראט פון דער צענטר. געז. פאר יתומים-פערזארגונג אין ווארשא.
„גאלעריע פון הייגטיגע און אמאליגע לאדזער כלל-טוער": גוסטאוו לינדענפעלד.
פערשידענעס.
„שטימען פון פאלק: א לעזער: א ענטפער דעם „לאדזער תושב". פ. ב.: א בריף צום רעדאקטאר.
בילדער.
מודעות.
פרייז 1 זלאטי
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערשפרייטער, ביי מ. גורין, נאווא-מיינסקא 15, ביי ל. איציקסאן, פיעטריקאווער 19, און אין אדמינ. „דער יתום", שענקעוויטשא 3/5.

קינא
„IMPERIAL"
זאוואדזקא 16 זאוואדזקא 16
היינט
מיטוואך
9.
פעברואר
ערעפפנונג / ערעפפנונג
פון
פערגעניגענס-לאקאל
טעגליך אפען
אין וואכען-טאג פון 6—12 ביינאכט
שבת און תנאות פון 3—12 ביינאכט.
דזשאז-באנד.

עד מתי עצל תשכב?
ווי לאנג וועסטו ווערטען מיט דיינע יעצטיגע און פאר מלחמה וועקסלען
מתי תקום משנתיך?
ווען וועט איהר קומען אין ביורא
פיעטריקאווער 17
2-טען הויף פארטער דורכגאנג זאכאדניא 53
וואו סיווערט ערלעדיגט אלערליי ביטעס
לויט'ן אוסטאוו, קלאזולעס זאבעז-פיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, עקזעקוציעס, אד-וואלאניעס, רעקורסען — וועגזויקאנ-צעסיעס, פעסער אין קאמיסאר.-זשאנדו, ביטעס אין אלע פאליציי-בעצירקען, שוות-פות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דארא-וויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
שנעל, רעעל און ביליג!
מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

לעזט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט".

וויכטיג פאר דאמען !!!
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-הימע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטסטע היטע איבער-ארבייט איך אויף בענצליך נייע. געדענקט די אדרעס:
23 זאוואדזקא 23
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
נאר פאר 2.50 זל.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעל-גיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1.25 דאלאר. אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גראשען, פ'ריוואט 24 גר., אין טעקסט 49 גר., פריוואט 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר., פריוואט 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. זוכער דער שטעלע—מיט 50% טייערער. פון ... גישט פערעפענטליכטע קען ...

Redaktor wydawca L. Pamasser. Tłocznia K i M Hamburger w Łodzi, Piotrkowska 16